

**Univerzita Karlova
Právnická fakulta**

Radek Morávek

**Internet a autorské právo - způsoby užití a
rozsah ochrany díla**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Irena Holcová

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 30. 8. 2017

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 30. 8. 2017

Radek Morávek

Poděkování

Rád bych poděkoval JUDr. Ireně Holcové za nadstandardní a přátelský přístup při psaní této práce a za její cenné rady, bez kterých by tato práce nevznikla. A také svým rodičům, kteří si snad konečně trochu oddychnou.

Obsah

Úvod	1
1. Základní pojmy	2
1.1. Internet.....	3
1.1.1. Technický rámec	3
1.1.2. Internet z pohledu práva	4
1.2. Autorské právo	5
1.2.1. Kontinentální pojetí práv autora.....	6
1.2.2. Vývoj a prameny českého Autorského práva	8
1.2.3. Prameny mezinárodního práva autorského	11
1.2.4. Prameny evropského práva autorského.....	13
1.3. Autorské dílo jako předmět autorského práva.....	16
1.3.1. Autorské dílo	16
1.3.2. Autorství díla	18
2. Užití autorského díla.....	19
2.1. Smluvní užití.....	21
2.2. Mimosmluvní užití autorského díla.....	24
2.2.1. Volné užití	26
2.2.2. Zákonné licence	30
2.2.4. Úřední a zpravodajská licence	32
2.2.5. Licence pro dočasné rozmnoženiny	34
2.2.6. Licence Creative Commons.....	35
3. Užívání autorských děl na Internetu	36
3.1. Zpřístupnění autorského díla prostřednictvím Internetu	37
3.2. Poskytovatelé služeb IS.....	38

3.3.	Sdělování veřejnosti	40
3.4.	Půjčování elektronických knih.....	42
3.5.	Rozmnožování autorského díla	43
3.6.	Stahování autorského díla z Internetu	44
4.	Linking	45
4.1.	Judikatura k linkování	46
4.1.1.	Svensson	46
4.1.2.	BestWaters	47
4.1.3.	C More Entertainment	49
4.1.4.	GS Media	50
4.1.5.	GS Media dopady	53
4.1.6.	Filmspeler	55
4.1.7.	Ziggo BV aka PirateBay case	56
5.	Peer-to-Peer, BitTorrent.....	58
6.	Streaming	61
7.	Webcasting.....	63
8.	Instant messaging a tradiční e-mail.....	65
9.	Ochrana autorských práv.....	65
9.1.	Soukromoprávní ochrana.....	65
9.2.	Veřejnoprávní ochrana.....	68
9.2.1.	Trestní právo	68
9.2.2.	Správní právo	69
9.3.	Technické prostředky ochrany	70
10.	Závěr	73
	Seznam zkratk	75
	Seznam použité literatura.....	77

Abstrakt	83
Abstract	84
Klíčová slova	85
Keywords	85
Název	85
Title	85

Úvod

V moderní historii je několik technologií, které pomohly změnit tvář světa, propojit lidstvo a zmenšit vzdálenost a bariéry mezi nimi jako byl v minulosti například vynález telefonu či auta. Nejnovější vynález, který plní tuto funkci, je Internet. Internet je dnes jakousi páteří informačních technologií a lidé ho využívají k mnoha rozdílným činnostem. Internet tak je komunikační platformou, místem pro výměnu dat a informací, místem pro byznys, zároveň ale je i místem, kde uživatelé hledají zábavu. To vše navíc z pohodlí vlastního domova či z jakéhokoliv jiného místa, kde se nachází připojení k Internetu. Takřka veškerý obsah je navíc k dispozici prakticky ihned po zadání požadavku. Není tak divu, že se Internet stal nepostradatelnou součástí běžného života napříč generacemi.

Právně však svět Internetu a informačních technologií příliš ošetřený není. Nejenže není konstituován jako samostatný právní obor, ale ani nevíme, jak ho správně pojmenovat. Odborníci používají termíny jako IT právo, právo ICT či softwarové právo. Jednotný název však chybí (většinou je chápán jako nejširší pojem právo ICT zahrnující zejména právo softwarové a Internetové). Já osobně preferuji první z těchto uvedených pojmů a budu ho tedy ve své práci používat. Totéž se vlastně týká i právní úpravy. Nemáme nic jako zákoník IT práva, místo toho vycházíme zejména z autorského zákona, občanského zákoníku a zčásti i z trestního zákoníku. Před příchodem nového občanského zákoníku byla ovšem značná část obsažena i v obchodním zákoníku. Toto ovšem neplatí jen pro Českou republiku, ale pro celý svět. Novost IT práva souvisí i s tím, že u nás není mnoho judikátů na toto téma, je proto třeba hledat spíše v rozhodnutích evropských soudů.

IT právo je třeba brát jako nové a dynamicky se rozvíjející odvětví, které se zatím neetablovalo v právních systémech. Jedním z problémů je vzájemná nedůvěra a nepochopení mezi lidmi, kteří praktikují právo a těmi, kteří se živí v IT odvětví. Je příznačné, že druhá skupina bude odmítat jakoukoliv právní úpravu a kontrolu ze strany státu, i když by třeba byla nutná a prospěšná. Příkladem budiž přidělování a správa domén první třídy (tj. domén pro státy -.cz, .uk apod.), což má na starosti nevládní

orgán – ICCAN¹. Stejně je to i s právní úpravou Internetu, kde máme jen několik nejdůležitějších věcí, a zbytek upraven není. IT právo je tedy možná nejmladší právní obor, vyvíjí se ovšem velmi rychle a byla by chyba ho opomíjet.

Jak jsem již uvedl výše, jedním z právních směrů, které se snaží Internet a informační technologie reflektovat, je právo autorské, odborná veřejnost dlouhodobě vnímá problém v porušování autorských práv na Internetu vedoucí k nižším ziskům pro tvůrce autorského obsahu. V Evropské unii se dlouhodobě řeší otázka vývoje autorského práva. Na jedné straně jsou zájmy autorů, na druhé pak zastánci svobody Internetu a podnikatelé, kteří na Internetu působí a regulaci se brání. Uživatelé jsou pak skupinou sami pro sebe. Osobně jsem zastávce volnějšího trhu a menší regulace, nicméně k nalezení funkčního kompromisu by bylo třeba, aby jednotlivé skupiny zasedly k jednacím stolům. V této práci se tedy budu zabývat vztahem autorského práva a Internetu, zejména pak užitím a ochranou autorského díla. Vedle rozboru aktuální situace se práce zabývá alternativami a možným vývojem autorskoprávní koncepce do budoucna. Hlavním motivem pro výběr tématu práce je skutečnost, že Internet je novou nedílnou součástí informační společnosti a současná autorskoprávní koncepce s jeho dynamickým rozvojem jen stěží drží krok.

1. Základní pojmy

Jelikož práce se týká Internetu, autorského práva, autorského díla a jeho užití, je nejprve třeba pojmenovat a definovat základní instituty a pojmy vymežit. Jako prvním se budu v práci věnovat pojmu Internet, kdy se ho budu snažit vymežit z technického a posléze právního pohledu. Jako dalším se věnuji obecně autorskému právu, kde se v krátkosti snažím představit jeho historii a základní instituty. Na závěr přibližuji institut užívání děl, který tvoří základ této práce.

¹ MAISNER, Martin. Základy softwarového práva. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7. str. 50

1.1. Internet

Definovat Internet z pohledu technické stránky není nic jednoduchého, pro potřeby této práce bude tedy tato definice lehce zjednodušená. Historie Internetu se váže s agenturou ARPA, která vznikla ve Spojených státech amerických během studené války s Ruskem. Tato agentura měla za cíl zkoumat a vyvíjet nové technologie, které mohly být využity během konfliktu. Jedním z problémů, který agentura měla za cíl vyřešit, bylo propojení počítačů decentralizovaným způsobem, aby nevznikaly žádné řídicí uzly mezi počítači a snížily tím tak bezpečnostní riziko.

Ke vzniku této sítě došlo roku 1969, kdy byly takto propojeny čtyři superpočítače amerických univerzit. Název této sítě byl odvozen od jména agentury a byl pojmenován ARPANET. K síti se postupně přidávala nejprve další vládní zařízení - armádní, vědecká a univerzitní. Až posléze se připojovaly i nevládní komerční organizace, ARPANET se dále rozrůstal, až nakonec se od armády úplně odpojil. Na konci 80. let a na začátku 90. let se Internet stal natolik populárním a komerčně zajímavým, že základní funkcionality již nenaplnovala požadavky uživatelů a došlo k rozvoji dalších funkcionalit (jako byla například elektronická pošta) a k přechodu z ARPANETu na World Wide Web. Trendem dnešního Internetu je uživateli generovaný obsah, kdy uživatelé obsah na Internetu nejenom konzumují, ale také generují. Tento dnešní stav je pak nazýván Internetem 2.0.

Do České resp. České republiky se Internet dostal začátkem roku 1992, kdy k němu bylo slavnostně připojeno pražské ČVUT. V průběhu následujících let se začali objevovat první webové stránky a začali přibývat běžní uživatelé. Dnes je většina domácností připojena k Internetu², většina z nich pak k vysokorychlostnímu připojení.

1.1.1. Technický rámec

Pokud bychom měli na Internet nahlížet z technického pohledu, tak dle obecných definic se jedná o celosvětové propojení velkého množství vzájemně propojených nejen

² Počtem uživatelů internetu jsme přeskočili Evropu | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 3. května 2017]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/poctem-uzivatelu-internetu-jsme-preskocili-evropu>

počítačových sítí. Tyto sítě mezi sebou komunikují za pomoci komunikačních protokolů³, z nichž nejznámějším je TCP/IP. Jeho základní funkcí je přenos dat a to v jakékoli podobě. Tato síť nemá nad sebou žádného absolutního správce, i když se mnohé státy snažili Internet ovládnout a centrálně regulovat. V různých odvětvích a teritoriích ale může docházet ke správě rozličnými subjekty, ať už vládními či soukromými.

1.1.2. Internet z pohledu práva

Internet v právu není pevně definován, neboť jednou z podstatných složek Internetu je právě jeho neuchopitelnost. Není se ostatně čemu divit, vzhledem k tomu, jak obtížné je vystihnout Internet z technického pohledu. Internetu nikdo nevládne a nikdo tak není schopen říci, kde Internet začíná a končí, neboť se dynamicky rozvíjí a mění. Radim Polčák ve své knize Internet a proměny práva⁴ zmiňuje zajímavý případ z poloviny devadesátých let minulého století ze Spojených států amerických, kdy byl americký soudce Frank Easterbrook požádán o vyjádření k existenci odvětví práva, které by Internet regulovalo. Soudce se vyjádřil tak, že není žádný důvod, aby kvůli Internetu vzniklo další právní odvětví a že formování nové právní disciplíny je zcela zbytečné. Tuto potřebu posměšně přirovnal k potřebě zavést zvláštní právo pro koně - „koňské právo“. Namísto toho navrhoval posílit právo na ochranu vlastnictví a spíše se zaměřit na Internet skrze již existující právní disciplíny. Za tento názor sklidil velké množství kritiky, nicméně otevřel tím diskuzi na akademické úrovni na toto téma. Právní praxe ukázala a ukazuje, že řešit právo ICT jakožto nové odvětví, aniž by však bylo nezbytné přijmout speciální zákon, není bez důvodu. Velké advokátní kanceláře utrácí nemalé peníze za specialisty na toto odvětví, vzhledem k tomu jaká je po nich poptávka a celé odvětví neustále roste a rozvíjí se.

V České republice zákonodárce s právní definicí Internetu také nepřichází. I když jsou právní normy jedním z několika regulačních mechanismů, které se snaží nastavit na

³ Katedra automatizační techniky a řízení – Fakulta strojní, VŠB-TUO [online]. [cit. 3. května 2017]
Dostupné z: http://www.352.vsb.cz/uc_texty/Internet_site/ias-protokoly.htm

⁴ POLČÁK, Radim. Internet a proměny práva. Praha: Auditorium, 2012. Téma (Auditorium). ISBN 978-80-87284-22-3.

Internetu nějaká pravidla. Co je ale tedy Internet z pohledu českého práva? Zjevně nejde o fyzickou osobu a dle § 20 Občanského zákoníku se nejedná ani o osobu právnickou, neboť o ní tak zákon nehovoří. Dá se spekulovat, zda by nemohlo jít o nehmotnou věc. Přece jen Internet je odlišný od člověka a slouží jeho potřebě⁵. Nicméně vzhledem k tomu, že Internet není možné vlastnit, ani s ním jako s vlastnictvím nakládat či ho jinak ovládat, není ani věcí v právním smyslu. O Internetu se navíc mluví spíše jako o virtuálním prostředí. Přikláněl bych se tedy spíše k tomu, že se bude jednat o fenomén sui generis.

1.2. Autorské právo

Počátky autorského práva máme spojené s vynálezem knihtisku, který umožnil jednoduše a rychle rozmnožovat písemnosti. V porovnání s jinými právními oblastmi se ale jedná o relativně mladé odvětví, a i přesto však zasahuje do velkého množství vztahů. V případě Internetu, kde vše je digitální kopií, a jehož jednou z funkcí je distribuce dat, je autorské právo dost možná jedna z nejdůležitější právních oblastí. Obecně lze autorské právo označit za právo k nehmotným statkům, které vznikly tvůrčí činností autora a ten je za svou činnost odměněn ziskem práv k takto vytvořenému statku, zpravidla na omezenou dobu. Tato odměna by ho měla motivovat k další tvorbě, ze které pak těží celá společnost a po uplynutí doby trvání práv je jeho autorské dílo dostupné všem. Samozřejmě čím více je jeho výtvar užíván ostatními, tím větší bude odměna autora. Podle autorského práva je tento statek nazýván autorským dílem. Často se ale stává, že dochází k pojmovému zaměňování autorského práva a práv s ním souvisejících s duševním vlastnictvím, nicméně jedná se jen o jednu z jeho částí odlišnou od práv průmyslových. Největším rozdílem je vznik ochrany, kdy u autorského práva ochrana není vázána na registraci. Pro lepší představu viz tabulka:

Právní ochrana	Co chrání	Jak vzniká ochrana
Patenty	Vynálezy	Registrací

⁵ Ustanovení § 489 Občanského zákoníku

Užitné vzory	Technická řešení	Registrací
Průmyslový vzor	Vzhled	Zápisem
Ochranné známky	Označení odlišující výrobek	Zápisem
Autorské právo	Jedinečné tvůrčí dílo	Neformálně (automaticky)

1.2.1. Kontinentální pojetí práv autora

Na autorské právo stejně jako na jiná právní odvětví můžeme dle učebnice nahlížet dvěma pohledy: *“Autorským právem v objektivním smyslu se rozumí soubor právních norem, které upravují vztahy vznikající při vytváření a společenském uplatnění autorských děl. Autorským právem v subjektivním smyslu se rozumí daná konkrétní práva (oprávnění), jež náleží autorovi k dílu, které svou duševní tvůrčí činností vytvořil.“*⁶

Kontinentální autorské právo se pak vyznačuje svým dualistickým pojetím práv autora. Toto pojetí se neomezuje jen na samotné subjektivní právo autora, nýbrž prostupuje celou právní úpravu včetně předmětů a subjektů autorského práva. Skrze toto pojetí lze pochopit celé oblasti tvorby autorských děl a jejich společenského využití jako dvou souvisejících a vzájemně se podmiňujících oblastí jednoho celku.⁷ Rozlišujeme zde tedy výlučná, absolutní, práva osobnostní a práva majetková, jak uvádí § 10 Autorského zákona⁸. Díky harmonizaci evropského práva, o kterém se zmiňuji níže, a historickému a politickému vývoji je i doba trvání těchto práv na kontinentu stejná.

⁶ RADVANOVÁ, Senta, Jiří ŠVESTKA a Jan DVOŘÁK. Občanské právo hmotné. 5., jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9., str. 159

⁷ RADVANOVÁ, Senta, Jiří ŠVESTKA a Jan DVOŘÁK. Občanské právo hmotné. 5., jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, str. 161

⁸ CHALOUPKOVÁ, Helena. Autorský zákon: komentář. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2. str. IX

Osobnostní práva upravená v § 11 Autorského zákona jako taková jsou nerozlučně spojena s osobou autora. Na rozdíl například od Spojených států amerických, kde je to s určitými obtížemi možné, se podle kontinentálního práva těchto práv k autorskému dílu nemůže autor vzdát či je převést na jinou osobu. Není však neobvyklé, že autor sám udělí souhlas k zásahu do jeho práv.

Mezi osobnostní práva patří podle § 11 odst. 1 Autorského zákona právo na zveřejnění autorského díla, které přiznává autorovi právo rozhodnout o prvním zveřejnění svého autorského díla veřejnosti⁹. Dále pak právo podle § 11 odst. 2 Autorského zákona osobovat si autorství a rozhodovat o tom, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno na zveřejněném autorském díle, a dává mu to také právo bránit se proti přisvojení si autorství jinou osobou. Dalším důležitým právem z této skupiny práv, je právo na nedotknutelnost autorského díla podle § 11 odst. 3 Autorského zákona. Toto právo dává autorovi možnost rozhodovat o tom, zda udělí či neudělí souhlas se změnou jeho autorského díla. Stejně tak zabraňuje ostatním užívat autorské dílo dehonestujícím způsobem. V případě smrti autora osobnostní práva zanikají, po smrti autora se mohou osoby uvedené v § 11 odst. 5 domáhat toho, aby byl uveden jako autor, pokud je to obvyklé a nejde-li o autorské dílo anonymní, a aby jeho autorské dílo nebylo užíváno způsobem, který by snižoval jeho hodnotu.

Stejně jako práva osobnostní, tak i práva majetková jsou nepřevoditelná¹⁰. Autor pouze poskytuje oprávnění k výkonu práva autorské dílo užít a vzniká mu tak povinnost strpět zásahy do práva autorské dílo užít, jak dále uvedeno. Jediným způsobem, kterým je možné toto oprávnění poskytnout, je licenční smlouva, která od roku 2014 již není upravena autorským zákonem, nýbrž občanským zákoníkem.

Nejvýznamnějším představitelem majetkových práv k autorskému dílu, je právo autorské dílo užít. V Autorském zákoně v § 10 je k obsahu práva autorského velmi stručně uvedeno: *“Právo autorské zahrnuje výlučná práva osobnostní (§ 11) a výlučná práva majetková (§ 12 a násl.).“*¹¹ Velmi vágní definici můžeme nalézt ostatně

⁹ Ustanovení §4 Autorského zákona

¹⁰ Ustanovení § 11 odst. 4 a § 12 odst. 2 Autorského zákona

¹¹ Ustanovení § 10 Autorského zákona

i v komentáři: „*Za užití díla je třeba považovat jakékoli nakládání s dílem (okruh způsobů užití je dle § 12 odst. 4 a 5 neuzavřený), ledaže jde o nakládání s dílem, které lze považovat za tzv. konzumování díla (např. poslech hudby, neveřejná interpretace hudby, četba knihy, prohlížení výtvarného díla). Za konzumování díla je tak třeba považovat takové nakládání s dílem, jehož cílem je přímé naplnění účelu vzniku díla, tj. vnímání díla lidskými smysly.*“¹²

Ustanovení § 12 odst. 4 Autorského zákona tedy obsahuje výčet jednotlivých práv autorské dílo užít a následně v § 13 a násl. z nich vyplývajících možných užití. Pro téma této práce považuji jako nejvíce relevantní právo na rozmnožení autorského díla a sdělováním autorského díla proto se také budu níže zabývat.¹³

Majetkovými právy jsou dále jiná majetková práva, mezi která můžeme kromě práva na odměnu podle § 24 a na náhradní odměnu v souvislosti s rozmnožováním autorských děl pro osobní potřebu podle § 25 zařadit i například právo na odměnu za půjčení originálu nebo rozmnoženiny vydaného autorského díla či za pronájem autorského díla zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam podle § 25a Autorského zákona. Výkonným umělcům a výrobcům zvukového záznamu je pak zákonem přiznáno právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním záznamu jejich výkonu či jím pořízeného záznamu.

Majetková autorská práva nekončí smrtí autora, ale mají časově omezené trvání. Evropská úprava obecně autorská díla chrání přes celý autorův život a dále 70 let po jeho smrti, přičemž majetková práva jsou předmětem dědictví. Takováto lhůta je ale podle mého názoru ve dnešním světě poněkud absurdní a dle mého názoru poukazuje na neschopnost práva rychle reagovat.

1.2.2. Vývoj a prameny českého Autorského práva

První normou, která se zabývala autorským právem, byl Císařský patent z 19. října 1846 č. 922 Sbírkou zákonů soudních s.b.z.s. Tento předpis vůbec poprvé zakotvil a zformoval

¹² CHALOUPKOVÁ, Helena. Autorský zákon: komentář. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2. 25 s.

¹³ Ustanovení §13, §14 a §18 Autorského zákona

zásady pro ochranu autorských děl literárních, hudebních a výtvarných, a to zejména proti neoprávněnému mechanickému rozmnožování. Díla dramatická pak požívala ochranu proti neoprávněnému veřejnému provozování. Tento právní předpis tak poskytoval autorům výraznou ochranu a měl za cíl široce chránit jejich zájmy. Později byl několikrát novelizován.

Dalším významným předpisem v oblasti autorského práva byl zákon č. 197/1895 Říšského zákoníku ř. z., o právu původském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým. Oba zmíněné předpisy byly v roce 1918 převzaty do právního řádu nově vzniklé Československé republiky. O tři roky později Československá republika přistoupila k Berlínské úmluvě a v roce 1923 byl přijat první československý autorskoprávní zákon o nakladatelské smlouvě.

Československá republika později unifikovala autorské právo zákonem č. 218/1926 Sb. z. a n., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském).

Teprve v roce 1953 byl tento zákon novelizován a později opětovně v roce 1965 v souvislosti s přijetími nových občanských zákoníků byly přijaty též nové autorské zákony. Hodně se na tom podepsala i doba, ve které byly tyto zákony přijaty, neboť odrážely politicko-ekonomické prostředí tehdejšího režimu. Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých tvořil až do roku 2000, kdy byl nahrazen současným zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (**Autorský zákon**), základ platné právní úpravy.¹⁴

Ochrana autorským právům je v České republice zakotvena formou zákona již v Listině základních práv a svobod¹⁵. Aktuálně platnou úpravou je zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), který byl již dvacetkrát novelizován. Z mého pohledu je důležitá zejména nedávná novela zákonem č. 102/2017 Sb..

¹⁴ RADVANOVÁ, Senta, Jiří ŠVESTKA a Jan DVOŘÁK. Občanské právo hmotné. 5., jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, str. 165-167

¹⁵ Článek 34, odst. 1, zákona č. 2/1993 Sb., Základní listina práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

Autorské právo má jako takové soukromoprávní charakter a proto je řadíme mezi občanskoprávní normy. Ve vztahu k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů je autorský zákon *lex specialis* tedy normou speciální a použije se vždy pro ty případy, pro které má tento zákon odlišnou právní úpravu. Pokud v autorském zákoně taková úprava není, použije se občanský zákoník.

Autorské právo v České republice bylo včetně úpravy licenční autorské smlouvy dlouhou dobu obsaženo primárně v zákoně č. 121/2000), nicméně s příchodem občanského zákoníku od 1. 1. 2014 se část, která upravovala licence, přesunula z autorského zákona do občanského, a sice do části IV. hlavy II. dílu 2. oddílu 5 pod názvem Licence. Navíc občanský zákoník přichází si širším pojetí věci, kdy dle definice: „*Věc v právním smyslu (dále jen „věc“) je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.*“¹⁶ Licenční smlouvou se budu více zabývat ve druhé kapitole této práce. Za věc se tak dle občanského zákoníku považují i nehmotné statky. Nehmotné věci jsou v zákoně označeny jako: „...*práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.*“¹⁷ Tato úprava může mít vliv zejména na práva duševního vlastnictví bez osobnostního prvku, jako např. předměty průmyslového vlastnictví (ochranná známka), kde je nově podle některých názorů umožněno aplikovat ustanovení o věcech.

Rád bych ještě výčtem zmínil prameny, které s autorským právem více či méně souvisí:

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále také „TZ“),
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů,

¹⁶ Ustanovení § 489 Občanského zákoníku

¹⁷ Ustanovení § 496 odst. 2 Občanského zákoníku

- Zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů (zákon o audiovizi),
- Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další.
- Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání)

1.2.3. Prameny mezinárodního práva autorského

Českým pramenům autorského práva jsem se věnoval v předcházející kapitole. V této kapitole se budu zaměřovat na prameny mezinárodního práva autorského s důrazem na evropské právo. Vzhledem k povaze autorského práva, častým přeshraničním prvkům a v poslední době k rozmachu Internetu s globálním dosahem není překvapivé, že státy se otázkou autorského práva na mezinárodní úrovni musí zabývat. Vzhledem k počtu států a jejich suverenitě je ale něco jako společná nadnárodní úprava autorského práva či Internetu jen fantazií. Státy tak volí mezinárodní formu mezinárodní smluv, které řeší jednotlivé instituty. Pro nás, jako členský stát Evropské unie, je pak stěžejní úprava na evropské úrovni.

Stavebním kamenem autorského práva na mezinárodní úrovni je Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl, která byla uzavřena 9. září 1886 („Bernská úmluva“). Jak jsem zmiňoval výše, té se Česká republika (před tím ještě Československá) účastní od roku 1921 a byla v průběhu let několikrát revidována. Revidovaným pařížským zněním (tj. nejnovějším) zněním je Česká republika vázána od roku 1980. Bernská úmluva stojí na zásadách vzniku ochrany autorských děl bez nutnosti formální registrace, národního zacházení a ochrany literárního, vědeckého a uměleckého autorského díla bez ohledu na jeho formu a způsob vyjádření a přináší tzv. zásadu minimální ochrany, podle které mají signatáři povinnost zajistit alespoň

minimální ochranu práv autorů, což vzhledem k tomu, že se této úmluvy účastní většina států světa (počet signatářů čítá aktuálně 173), tvoří jakýsi základ mezinárodního práva autorského a je spravována Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO). Bernská úmluva neupravuje práva související s právem autorským, ta jsou upravena zejména mezinárodní Úmluvou o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových snímků a rozhlasových organizací („Římská úmluva“), která navazuje na Bernskou úmluvu a řídí se stejnými principy.

Další z významných mezinárodních úmluv je Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví z roku 1994 (TRIPS), která byla uzavřena v rámci vzniku Světové obchodní organizace (WTO) a kterou Česká republika uplatňuje od roku 1996. Dohoda navazuje na Bernskou a Římskou úmluvu a upravuje některá nová práva jako je například právo na ochranu počítačových programů, databází, zvukového záznamu či zásadu vyčerpání práva. TRIPS se odlišuje od předchozích mezinárodních smluv tím, že poprvé na mezinárodní úrovni zakotvuje ustanovení vztahující se k vynucení práv duševního vlastnictví a k ochraně hranic.

S vývojem technologií a zejména Internetu bylo pro státy nutné reagovat a právně upravit autorská a jim příbuzná práva v rámci užívání elektronického přenosu dat a informací. Za tímto účelem vznikly v roce 1996 dvě tzv. Internetové smlouvy. První z nich, smlouva WIPO o právu autorském (WCT - WIPO Copyright Treaty), se zabývá užitím autorského díla v prostředí Internetu, dále blíže specifikuje možnosti ochrany počítačových programů a možnosti a způsoby technické ochrany. Druhá smlouva WIPO - o ochraně práv výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů (WPPT – WIPO Performance and Phonograms Treaty), se pak zabývá prostředím Internetu z pohledu práv příbuzných právu autorskému a zavádí mimo jiné osobnostní práva a některá majetková práva pro výkonné umělce. Obě WIPO smlouvy pak navazují na Bernskou a Římskou úmluvu a dále rozšiřují ochranu, které z těchto úmluv vychází.

Nejnovějším vývojem na poli práva duševního vlastnictví bylo uzavření Pekingské smlouvy o ochraně uměleckých výkonů v audiovizí z roku 2012 a Marrakéšské smlouvy o usnadnění přístupu nevidomých k autorskoprávně chráněným dílům z roku 2013. Obě byly přijaty ve spolupráci s organizací WIPO, Pekingská smlouva však stále nevstoupila v platnost, protože nebyla podepsána alespoň třiceti stranami.

1.2.4. Prameny evropského práva autorského

Jelikož je Česká republika členem Evropské unie, není překvapením, že česká právní úprava je formována tou evropskou. Obecně evropské právo dělíme na primární a sekundární, přičemž primární je tvořeno mezinárodními smlouvami, které mezi sebou uzavřely členské státy. Primárním evropským právem se nicméně v této práci zabývat nebudu, neboť se autorskému právu v podstatě nevěnuje.

Evropská úprava autorského práva je tedy obsažena zejména v sekundárních právních aktech EU. Nejobvyklejším nástrojem pro tyto úpravy pak jsou směrnice, které nemají přímou právní působnost a vyžadují transpozici do práva členského státu, tedy aby stát uvedl svoji právní úpravu do souladu s tou evropskou. U směrnice tedy Unie stanoví pouze cílovou právní úpravu, jakou formou se ji ale členský stát rozhodne provést, je na něm. Směrnice upravující autorské právo se začaly objevovat od počátku devadesátých let jako reakce na rozvoj Internetu a technologií obecně. Jistou komplikací se ukázal být odlišný přístup k ochraně pro kontinentální Evropu a pro Velkou Británii a Irsko, kde ochrana byla přiznávána na základě registrace. V následující části bych rád uvedl směrnice Evropské unie, které jsou relevantní k této práci.

Pro moji práci za velmi důležitou považuji směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES o právní ochraně počítačových programů¹⁸, která myšlenkově navazuje na Bernskou úmluvu a přiznává počítačovým programům ochranu jako autorským dílům literárním právě ve smyslu Bernské úmluvy. Počítačový program je tedy chráněn jako autorské dílo literární, směrnice však přímo stanovuje, že: *“Ochrana podle této směrnice se vztahuje na vyjádření počítačového programu v jakékoliv formě. Myšlenky a zásady, na kterých je založen kterýkoliv z prvků počítačového programu včetně myšlenek a zásad, na kterých je založeno jeho rozhraní, nejsou chráněny autorským právem podle této směrnice.”*¹⁹ Odklon od klasického autorského díla lze u počítačového programu najít v tom, že není potřeba, aby byl jedinečný, postačí

¹⁸ Tato směrnice kodifikuje směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů

¹⁹ Článek 1 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES o právní ochraně počítačových programů

kritérium původnosti. Z mého pohledu je zde stejná doba ochrany jako u autorských děl literárních nešťastná a spíše si myslím, že by bylo vhodnější zvolit pro ochranu počítačového programu formu *sui generis*, obdobně jako pro databáze, o kterých se zmiňuji níže.

Z pohledu informační společnosti je také velmi důležitá směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází, která zakládá ochranu databází v jakékoli formě. Databázi směrnice definuje jako: *“... soubor děl, údajů nebo jiných nezávislých prvků, které jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a které jsou jednotlivě přístupné elektronickými nebo jinými prostředky.”* Autorskoprávní ochrana podle § 2 odst. 2 se ale vztahuje pouze na databázi jako takovou (její strukturu), nikoliv na její obsah, a to pouze v případě, že databáze svým uspořádáním či výběrem představuje vlastní duševní výtvar autorů.

Autorskoprávně chráněny jsou databáze, které způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu představují vlastní duševní výtvar autorů. S ohledem na to, že se autorskoprávní ochrana databází podle směrnice nevztahuje na jejich obsah, směrnice přichází se zvláštním právem pro pořizovatele databáze, která má chránit jeho investice při pořizování databáze, cílem je zabránit vytěžování a zužitkování obsahu databáze (ať už z kvalitativně či kvantitativně podstatné části.) Toto právo trvá 15 let od pořízení databáze. Pro Evropský soudní dvůr (nyní Soudní dvůr Evropské unie, dále v této práci jen „SDEU“) je ochrana databází a databází obecně jakýmsi evergreenem, přesto, že máme velké množství judikátů, stále v této problematice není zcela jasno a osobně i do budoucna čekám další soudní rozhodnutí na toto téma.

Osobně za velmi podstatnou považuji Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, tzv. „Informační směrnici“, která vznikla s cílem sjednotit úpravu autorského práva v členských státech. Vzhledem k rozvoji informačních technologií, jde pro tuto práci o jednu z klíčových směrnic. Informační směrnice funguje jako jakási „lex generalis směrnice“ a (pokud není řečeno jinak) ostatní směrnice autorského práva jsou oproti ní v pozici *lex specialis*²⁰.

²⁰ Článek 1 odst. 2 Informační směrnice

Informační směrnice dále podrobně upravuje práva na sdělování veřejnosti, rozmnožování a rozšiřování autorských děl či záznamů. Mimo jiné ukládá povinnost členským státům poskytnout autorům, výkonným umělcům, výrobcům záznamů a vysílacím organizacím výlučné právo sdělování, rozmnožování a rozšiřování povolit nebo zakázat.

Mezi další směrnice patří Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících, která primárně sjednocuje dobu ochrany autorských práv na dobu života autora a 70 let po jeho smrti pro všechny členské státy a na 50 let ochranu práv souvisejících s právem autorským. Krátce bych zmínil také Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem, která upravuje právo na pronájem a půjčování autorského díla. Tyto práva směrnice přiznává autorům, výkonným umělcům a výrobcům záznamu. Pro moji práci je ale nejspíše důležitější úprava práv souvisejících se záznamy, zejména pak sdělování veřejnosti a právo na rozšiřování.

Zajištěním dodržování práv plynoucích z duševního vlastnictví se pak zabývá Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví, která v obecné rovině harmonizuje opatření, řízení a nápravná opatření sloužící k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví.

Směrnice EP a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006, o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem, se zabývá, jak název ostatně napovídá, právem autora, výkonného umělce a výrobce zvukového záznamu povolit či zakázat pronájem a půjčování jejich výtvorů.

Nejnovější sekundární právní akty pak jsou Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osířelých děl, které se zabývají užitím děl, jejíž autor není znám a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití

hudebních autorských děl online na vnitřním trhu, jejíž transpozice do českého právního řádu byla provedena zákonem č. 102/2017 Sb.

1.3. Autorské dílo jako předmět autorského práva

Jak je možné vyvodit již z názvu diplomové práce, pojem autorské dílo je pro tuto práci klíčový. Autorský zákon poskytuje dostatečně široké vymezení pojmu, neboť se jedná o zásadní pojem v autorském právu.

S autorským dílem se nerozdílně pojí i jeho užívání, které je pro tuto práci neméně důležité, proto se obou těmito pojmy budu v této kapitole obšírně věnovat.

1.3.1. Autorské dílo

Jak jsem zmiňoval výše, autorské dílo je definováno v § 2 odst. 1 Autorského zákona, kde se nachází generální klauzule vycházející z vymezení autorského díla dle Bernské úmluvy²¹, v následujícím znění: *„Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.“* Výčet uvedený v tomto paragrafu je pouze demonstrativní. Podle druhého odstavce § 2 jsou chráněny ještě původní počítačové programy (jako autorská díla literární), databáze za stanovených podmínek a fotografie.

Pro to, aby výtvor mohl být autorským dílem dle Autorského zákona, musí být splněny dle této definice tři hlavní kritéria (pojmové znaky):

²¹ RADVANOVÁ, Senta, Jiří ŠVESTKA a Jan DVOŘÁK. Občanské právo hmotné. 5., jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, str. 175

- jedná se o dílo literární, jiné dílo umělecké a dílo vědecké. Takovéto dílo musí být vyjádřeno ve smyslově a objektivně vnímatelné podobě. Jak píše profesor Kříž: „*Jde o to, aby dílo bylo vyjádřeno a ztvárněno takovým způsobem, že může být příjemcem vnímáno, pociťováno a hodnoceno jako dílo literární, vědecké nebo umělecké.*“ Z toho vyplývá, že určování, zda se o dílo jedná či nikoliv, je subjektivní procesem²²
- jedná se o dílo, které vzniklo jako jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora. Kritérium jedinečnosti vyžaduje, aby nikdy v historii nedošlo ke vzniku stejného vyjádření díla, je tedy nemožné, aby existovala dvě stejná autorská díla vedle sebe. U počítačových programů, fotografií a databází je ale tato podmínka zmírněna pouze na tzv. „původnost“. Ta, na rozdíl od jedinečnosti, umožňuje koexistenci dvou i více stejných počítačových programů/fotografií/databází najednou ovšem za podmínky, že jsou vlastním duševním výtvozem autora.²³
- Jedná se o dílo, které je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě, z čehož logicky vyplývá, že musí jít o podobu, která je poznatelná smysly. Podoba díla může být i elektronická, trvalá nebo dočasná, bez ohledu na rozsah, účel nebo význam. Aby bylo možné autorské dílo chránit, je vyjádření díla ve vnímatelné podobě naprosto nezbytné.²⁴ Nemusí dojít k samotnému vnímání, stačí, pokud je možné dílo vnímat.²⁵

Děl, které tyto podmínky nenaplní, se Autorský zákon netýká a autorskoprávní ochrana pak u nich nevznikne. Nutné je také poznamenat, že autorské dílo není chráněno okamžikem jeho dokončení, ale ochrany požívají i jednotlivé vývojové fáze a části²⁶

²² KŘÍŽ, Jan. Ochrana autorských práv v informační společnosti. Praha: Linde, 1999. ISBN 8072011901., str. 26

²³ TELEČ, I., TŮMA, P., Autorský zákon: Komentář, 1. Vydání, Praha: C. H. Beck 2007, ISBN 9788071796084, str. 34

²⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena. Autorský zákon: komentář. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2s. str. 5

²⁵ Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křestřanová V., Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2 vydání, Praha 2005 ISBN 80-7201-546-X, str. 42

²⁶ Ustanovení § 2 odst. 3 Autorského zákona

autorského díla. V odstavci šestém je pak uvedena negativní definice autorského díla, najdeme zde demonstrativní výčet toho, co autorským dílem nikdy nemůže být, jedná se například o námět, postup, princip, metodu, objev, vědecké teorie, matematické vzorce a jiné (např. algoritmy jako takové).

Zákonnou definici považuji za velmi širokou a troufám si z osobní zkušenosti tvrdit, že velká část obsahu, který se nachází na Internetu, bude možné považovat za autorské dílo. Samozřejmě dnes v prostředí Internetu 2.0 je hodně obsahu generováno přímo uživateli a některé jejich příspěvky zákonné nároky nesplní - například kratší statusy na sociálních sítích, dále pak skutečně jednoduché webové stránky či jiné krátké texty. Jelikož ale hranice mezi autorským dílem a ne-dílem může být úzká, je lepší preventivně obsah na Internetu za autorské dílo spíše považovat než naopak²⁷. V případě sporu zde není žádná zvláštní Internetová autorita, která by mohla rozhodnout, zda se o autorské dílo jedná či nikoliv, taková pravomoc přísluší soudu.

Mimo to Autorský zákon specificky z ochrany vyjímá autorská díla z odůvodněného veřejného zájmu. Zde se jedná o výtvoř, které by dle legální definice měly být chráněny, ale kvůli zájmu veřejnosti se na ně autorskoprávní ochrana nevztahuje, i když autorskými díly jsou a je tudíž možné je bez následků užít. Autorský zákon určil, že se toto uplatní na úřední autorská díla (které určuje demonstrativním výčtem²⁸) a na výtvoř tradiční lidové kultury.

1.3.2. Autorství díla

Autorem autorského díla je v našem právním řádu vždy fyzická osoba, která autorské dílo vytvořila jako jedinečný či původní výsledek jeho tvůrčí činnosti a jeho práva k autorským dílům vznikají okamžikem vzniku bez potřeby formální registrace. Právnícká osoba naproti tomu postrádá vlastní duševní schopnost tvořit, proto je z autorství vyloučena. K tomu, aby fyzická osoba vytvořila autorské dílo, není

²⁷ ČERMÁK, Jiří. Internet a autorské právo. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4, str. 26-27

²⁸ Ustanovení § 3 písm. a) Autorského zákona

požadována svéprávnost, vytvoření autorského díla totiž není právní jednání²⁹, aby však osoba později mohla s autorským dílem nakládat, musí být způsobilá k právnímu jednání. Je zde možná namíste zmínit úpravu autorských děl zaměstnaneckých, kdy autorem sice je fyzická osoba, majetková práva k autorskému dílu však vykonává jeho zaměstnavatel za podmínek § 58 Autorského zákona.

V dnešní době, kdy vznikají velká a z tvůrčího hlediska náročná autorská díla, často nejsou autory jednotlivci, ale autorské dílo tvoří skupina autorů. V takovém případě se jedná o autorské dílo spoluautorské a přísluší všem spoluautorům společně a nerozdílně. O tom jak s autorským dílem budou nakládat, rozhodují jednomyslně, i když je možné za určitých okolností nahradit souhlas spoluautora rozhodnutím soudu. Nejtypičtějšími autorskými díly, které vznikají převážně ve skupině autorů, jsou právě již zmiňované počítačové programy.

Zvláštní právní režim odlišný od spoluautorských autorských děl požívají kolektivní díla. Jedná se o autorské dílo, které vyváří více jak jeden autor, a které je vytvářeno z podnětu a pod vedením fyzické nebo právnické osoby. Jednotlivé autorské výstupy nemají samostatné využití a celé dílo je zveřejněno pod jménem vedoucí osoby. Dále odlišujeme autorská díla spojená, která vznikají spojením dvou a více samostatných děl se souhlasem autorů³⁰ a autorská díla souborná, která jsou souborem nezávislých děl nebo jiných prvků uspořádaných tvůrčím způsobem.

2. Užití autorského díla

Z předchozí kapitoly vyplývá, že velká část obsahu, se kterým se uživatel setká na Internetu, může být chráněna jako autorské dílo, k jehož užití je třeba souhlasu držitele autorských práv. Právě právo autorské dílo užit a dispozice s tímto právem je nejdůležitějším majetkovým právem autora. Dispozicí se v tomto případě myslí udělení souhlasu s užíváním autorského díla jiné osobě, než je autor, k čemuž slouží institut

²⁹ K právnímu jednání dle občanského zákoníku- <https://www.pravniprostor.cz> [online]. Copyright ©| doc. JUDr. Michaela Zuklínová, CSc [cit. 6. srpna 2017]. Dostupné z <http://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/k-pravnimu-jednani-dle-obcanskeho-zakoniku>

³⁰ Autorské právo | IFPI. IFPI | Národní federace hudebního průmyslu [online]. [cit. 26. srpna 2017]. Dostupné z: <http://www.ifpi.cz/autorske-pravo/>

licenční smlouvy, jak již bylo uvedeno. Jak jsem zmiňoval výše v této práci, právo autorské dílo užití je široké, nicméně se v této práci budu zabývat primárně právem na sdělování autorského díla veřejnosti a právem na rozmnožování autorského díla. Tyto dva způsoby užití jsem zvolil, protože nejvíce souvisí právě s užíváním autorských děl na Internetu.

Pokud bychom se pozorněji zaměřili na definici užití autorského díla, zjistili bychom, že Autorský zákon ho nekonkretizuje, ani se o to nesnaží. Zákonodárce se zde cíleně výkladu vyhnul z důvodu rozvoje společnosti, kterému právo ze své podstaty nemůže včasné odpovídat a přizpůsobovat se mu. V minulosti se odborníci přeli, zda je výčet v Autorském zákoně demonstrativní či taxativní. Dnes už tyto spory vzniknout nemohou, neboť zákonodárce přidal novelou č 102/2017 Sb. do věty „*Právem dílo užit je*“ kouzelné slůvko „*zejména*“.³¹ Tento demonstrativní výčet tedy tvoří:

- a) právo na rozmnožování díla (§ 13),
- b) právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 14),
- c) právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 15),
- d) právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 16),
- e) právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 17),
- f) právo na sdělování díla veřejnosti (§ 18), zejména
 - 1. právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla (§ 19 a 20),
 - 2. právo na vysílání díla rozhlasem či televizí (§ 21),
 - 3. právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla (§ 22),
 - 4. právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla (§ 23).

³¹ Ustanoven § 12 odst. 14 Autorského zákona

V této části práce bych se chtěl zaměřit na to, jakým vlastně způsobem může legálně autorské dílo užít osoba, která není autorem předmětného autorského díla. Pokud je autorské dílo chráněno zákonem, lze ho užít se souhlasem autora a bez tohoto souhlasu pouze z důvodu, který zákon stanoví. Nejčastěji tyto dva způsoby užití označujeme jako smluvní a mimosmluvní užití.

2.1.Smluvní užití

Udělit souhlas k užití jiné osobě má právo autor autorského díla, jakožto držitel majetkových práv, či jiná taková osoba, pokud je od autora odlišná. Nezávisle na tom, zda byl tento souhlas udělen formálně (písemnou smlouvou) či pouze ústně, vzniká licence smluvní.

Tradičně byla licenční smlouva k autorským dílům upravena v Autorském zákoně a k průmyslovým právům byla upravena v obchodním zákoníku³², nicméně s příchodem rekodifikace občanského práva byly tyto instituty spojeny a přesunuty do Občanského zákoníku. Došlo tím spíše pouze k systémové úpravě, kdy je licenční smlouva upravena v jednom předpise, konkrétně se jedná o § 2358 až § 2389. Licenční smlouva obecně slouží k poskytnutí oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví, nikoliv pouze k výkonu práva autorské dílo užít dle Autorského zákona. V Občanském zákoníku je tedy pro obecnou (ne-autorskoprávní) licenční smlouvu stanoveno: „*Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.*“³³ a pro „autorskou licenční smlouvu“ zákon uvádí: „*Smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorské dílo užít v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném.*“

Autorská licenční smlouva je konsenzuální smlouva, kterou autor (jakožto poskytovatel licence) poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorské dílo užít. Je třeba si uvědomit, že vzhledem k autonomii vůle je jen na smluvních stranách dohodnout se na

³² Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník.

³³ Ustanovení § 2358 odst. 1 Občanského zákoníku

rozsahu licence, tj. zda se bude poskytovat k jednotlivým způsobům užití či ke všem, zda bude omezena teritoriálně či časově nebo jinak. Licence je ze zákona úplatná a autorovi za ni náleží odměna, strany si ale mohou ujednat i bezúplatnou licenční smlouvu. Důležitým atributem licence je i to, zda je výhradní či nikoliv. V případě udělení licence výhradní poskytovatel ztrácí právo licenci ke stejným právům, udělit dalším osobám, a to po dobu trvání výhradní licence a sám je povinen se výkonu těchto práv zdržet, pokud není sjednáno výslovně jinak.

Jak jsem psal výše, Občanský zákoník nestanovuje pro licenční smlouvu povinnost písemné formy, výjimku ovšem tvoří případy, kdy je poskytována licence výhradní, nebo má-li být licence zapsána do příslušného veřejného seznamu³⁴. Co se týče obsahu licenční smlouvy, komentář k Občanskému zákoníku vedený doktorem Hulmákem se zmiňuje v tom smyslu, že je ve smlouvě vždy zapotřebí vyjádřit konkrétní právo duševního vlastnictví, ke kterému má poskytovatel výlučné právo. Z ustanovení § 2362 a § 2366 odst. 1 Občanského zákoníku pak plyne, že i kdyby si účastníci neujednali ve smlouvě výslovně nic dalšího, smlouva bude nevýhradní a nabyvatel bude povinen za ni uhradit odměnu (je-li alespoň patrna z jednání stran vůle uzavřít úplatnou smlouvu i bez určení výše odměny) ve výši obvyklé.³⁵

Pro případ neupravení rozsahu ve smlouvě komentář od vydavatelství Wolters Kluwer³⁶ uvádí: „*Licence se poskytuje v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu. Není-li sjednáno omezení rozsahu, pak je rozsah neomezený; to neplatí v případě zvláštní úpravy pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem (§ 2376).*“ A pro případ neupravení rozsahu u autorské licenční smlouvy (dle § 2376 odst. 2 Autorského zákona) pak: „*Ustanovení upravuje domněnku, že licence byla poskytnuta k takovým způsobům užití a v takovém rozsahu, jak je nutné k dosažení účelu smlouvy. Domněnku upravuje obecně, tedy neomezuje ji pouze na případ, neuvádí-li smlouva způsob a rozsah užití.*“

³⁴ Ustanovení § 2358 odst. 2 Občanského zákoníku

³⁵ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2072 s, ISBN 978-80-7400-287-8 str. s. 597 - 606

³⁶ Holcová, I. a Křesťanová, V.: Občanský zákoník: komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-638-9.

Co se týče různých licencí, které můžeme uzavřít přes Internet, je pro ně velmi důležité ustanovení § 2373 Občanského zákoníku, které umožňuje uzavřít licenční smlouvu s neurčitým počtem osob, konkludentně, bez vyrozumění poskytovatele licence. Je tedy možné uzavřít licenční smlouvu například k počítačovému programu skrze síť Internet pouze potvrzením nabídky licence. Těmto smlouvám, které se uzavřou na dálku bez vyrozumění poskytovatele, říkáme smlouvy distanční. Na Internetu se lze setkat s několika druhy distančních smluv, hodně rozšířenými jsou tzv. „click-wrap“ či „browse-wrap“, které lze definovat takto: *“Tzv. click-wrap znamená uzavření licenční smlouvy „odkliknutím“ licenčních podmínek při instalaci softwaru. Text licenčních podmínek musí být alespoň prokliknutelný, pokud není přímo součástí textu při instalaci. Tzv. browse-wrap znamená uzavření licenční smlouvy návštěvou Internetových stránek poskytovatele licence, na nichž se viditelně nachází znění licenčních podmínek, a následným stáhnutím softwaru z těchto stránek.”*³⁷

Licenční smlouva může zaniknout zejména uplynutím doby, pro kterou byla sjednána. Pokud je uzavřena na dobu neurčitou, lze ji dle zákona vypovědět³⁸, § 2370 Občanského zákoníku se však neuplatní pro případ autorských licenčních smluv, neboť ty se mohou uzavírat maximálně na dobu trvání majetkových práv, tedy na dobu určitou. Ukončit smlouvu je samozřejmě možné i dohodou smluvních stran. Autorská licenční smlouva smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby, které byla udělena licence, nezaniká. Naopak práva a povinnosti z licenční smlouvy přecházejí na jejího právního nástupce. Licenční smlouva však může takový přechod práv a povinností na právního nástupce vyloučit.³⁹

Kromě obecných ustanovení pro odstoupení od smlouvy se na autorské licenční smlouvy vztahuje také speciální úprava. Jedna z možností je právo na odstoupení pro nečinnost nabyvatele výhradní licence podle § 2378 Občanského zákoníku, tedy kdy nabyvatel licence je nečinný a licenci nevyužívá či využívá nedostatečně a zároveň jsou značně nepříznivě dotčeny oprávněné zájmy autora. V takovém případě může autor od

³⁷ JANSÁ, Lukáš a Petr OTEVŘEL. Softwarové právo. 2. vyd. Brno: Computer Press, 2014. ISBN 978-80-251-4201-1. Str. 261

³⁸ Ustanovení § 2370 Občanského zákoníku

³⁹ Ustanovení § 2380 Občanského zákoníku

smlouvy odstoupit, nejdříve ale po uplynutí zákonem stanovené doby a po neúspěšné výzvě nabyvateli k nápravě. Autor také může odstoupit v případě změny přesvědčení, avšak pouze tehdy nebylo-li autorské dílo dosud zveřejněno a zveřejněním by byly značně nepříznivě dotčeny jeho oprávněné osobní zájmy.⁴⁰ Ovšem je třeba dát pozor na to, že tato možnost je vyloučena pro licenční smlouvy k počítačovým programům.⁴¹

2.2. Mimosmluvní užití autorského díla

Jak jsem zmiňoval výše, velká část obsahu na Internetu je způsobilá být chráněna autorským právem, avšak to uživatelům nutně nemusí bránit v tom tento obsah legálně užít. Zákon zná i řadu výjimek, díky nimž je možné autorské dílo užít a teď nemám na mysli díla neautorská⁴², volná⁴³ nebo autorská díla, která Autorský zákon cíleně nechrání z odůvodněného veřejného zájmu, o kterých jsem psal výše. Mám na mysli oprávněné užití autorskoprávně chráněných děl, konkrétně institut volného užití a zákonné licence. Cílem těchto institutů, které zasahují a omezují práva autora, je udržet rovnováhu mezi zájmy autora a společností. Pokud by zkracování práv autora bylo moc široké, vedlo by to k poklesu tvorby a společnost by byla ve výsledku ochuzena, na druhou stranu při neexistenci výjimky by byla společnost příliš omezována právy autora.

O výjimkách Autorský zákon v § 29 odst. 1 obecně stanovuje: *“Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených zákonem a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.”* Osobně považuji umístění tohoto ustanovení do Autorského zákona za nešťastné, jelikož z něj plyne jen nedorozumění. Jedná se totiž o známý třístupňový test, který slouží jako pomůcka k určení, zda jde v konkrétním případě výjimku užít či nikoliv. Bohužel je vykládán odborníky různě a ani soudy často nejsou schopny ho aplikovat. V podobném znění je

⁴⁰ Ustanovení § 2382 Občanského zákoníku

⁴¹ Ustanovení § 66 odst. 7 Autorského zákona

⁴² Ty, které nenaplnějí podmínky § 2 odst. 1. Autorského zákona

⁴³ Ustanovení § 28 Autorského zákona

třístupňový test uveden i v článku 9 Bernské úmluvy i článku 5 Informační směrnice. Pokusím se v následujícím textu o určité vysvětlení této obtížně uchopitelné problematiky.

Účelem třístupňového testu je zejména zabránit přílišnému odchylování se od zákona či užívání výjimek a omezení v neprospěch autora, snaží se tedy vyvážit zájmy autorů a uživatelů. Jeho formulace vychází ze zásady, že výklad každé autorskoprávní výjimky a omezení jako dovoleného zásahu do výlučných práv autora musí být výkladem restriktivním.

Pravidla třístupňového testu jsou tedy stanovena následovně - výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit:

- (a) pouze ve zvláštních případech stanovených zákonem;
- (b) pouze tehdy, pokud takové užití není v rozporu s běžným způsobem užití autorského díla; a
- (c) pokud užitím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.

Výklad třístupňového testu je vzhledem k jeho široké formulaci problematický. V minulosti ho interpretoval například panel WTO (Světové obchodní organizace) v rámci řešení sporu mezi Evropskou unií a USA⁴⁴ tak, že je nutné posoudit každou z podmínek samostatně a nezávisle na ostatních, aby žádná z nich nemohla být opomenuta. Nesplnění jedné podmínky pak znamená nesoulad výjimky s celým třístupňovým testem.

S výkladem první podmínky třístupňového testu podle Autorského zákona většinou nebývá problém, neboť zásadní zákonné výjimky a omezení jsou uvedeny ve 4. díle tohoto zákona, další výjimka je upravena v § 47 písmeno b) zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů. Nemělo by tedy být v zásadě sporu o tom, zda se jedná o zvláštní případ stanovený zákonem či nikoliv; v českém právním prostředí není stanovena obecná výjimka. Ta je typicky součástí např. právního

⁴⁴ Zpráva panelu WTO WT/DS160/R (2000), odst. č. 6.108, 6.109, 6.167, 6.172, 6.173, 6.181, 6.183, 6.184, 6.223, 6.229, [online]. [cit. 12. dubna 2017] Dostupné z: <http://www.wto.org>

řádu Spojených států amerických, kdy každou výjimku je nutné zkoumat skrze doktrínu tzv. „fair use“ (doktrína poctivého užití)⁴⁵. Ani její aplikace však není bezproblémová a záleží výlučně na jejím výkladu a aplikaci soudy.

Podle výkladu panelu WTO WT/DS160/R můžeme tedy druhou podmínku „*užití díla, které není v rozporu s užitím běžným způsobem*“ vyložit tak, že za užívání, které je v rozporu s užitím běžným způsobem, by mělo být považováno takové užití, jehož rozsah vstupuje do hospodářské soutěže s těmi způsoby užití autorského díla, které pro nositele autorských práv běžně znamenají zhodnocení. Zjednodušeně lze říci, že se jedná o takový způsob užití, který autora, byť i jen potencionálně, může připravit o značné finanční příjmy.

Třetí podmínkou je to, že výjimky nesmí nepřiměřeným způsobem omezit oprávněné zájmy autorů. Zde se přitom nejedná pouze o zájmy ekonomické, ale i jiné, jako jsou například zájmy morální.

Z pohledu zákonných licencí je pak významný druhý odstavec § 29 Autorského zákona, podle kterého volná užití a zákonné licence se vztahují pouze na autorské dílo zveřejněné, s výjimkami, jejichž taxativní výčet, které zákonné licence lze využít i pro nezveřejněné autorské dílo, je zde též uveden.

2.2.1. Volné užití

Volné užití je nejspíše nejdůležitější z výjimek, co se Internetu týče, neboť ji většina lidí využívá ve svém každodenním životě. Jeho definici nalezneme v Autorském zákoně v § 30 odst. 1 AZ: *“Za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak.”* Z ustanovení tedy jednoznačně vyplývá, že v případě volného užití vůbec k užívání autorského díla v autorskoprávním smyslu nedochází a tudíž není potřeba získat svolení

⁴⁵ Tato doktrína americké legislativy autorského práva zjednodušeně umožňuje použití materiálu s autorskoprávní ochranou bez získání povolení od nositelů práv. Viz např. stránky United States Copyright Office
More Information on Fair Use | U.S. Copyright Office. U.S. Copyright Office [online]. [cit. 4. května 2017] Dostupné z: <https://www.copyright.gov/fair-use/more-info.html>.

autora autorského díla. Zákon zde výslovně uvádí pouze fyzickou osobu, volné užití tedy není možné v případě osob právnických. Složitější už je přesně definovat, co je osobní potřeba fyzické osoby, a zda dopadá pouze na ni či na okruh kolem ní. Odborná veřejnost se tradičně shoduje v tom, že nejde nutně jen o fyzickou osobu, ale i o osoby blízké, resp. soukromí této osoby. Do soukromé sféry osoby budou spadat na příklad osoby v rámci domácnosti (členové rodiny) či osoby blízké zhotoviteli rozmnoženiny (přátelé, individuálně určené hosté aj.). O osobní potřebu se tedy nebude jednat v případě, kdy je účelem užití autorského díla potřeba ryze neosobní – tedy skupinová či obecně prospěšná mezi osobami bez pouta soukromí, či, jak bude dále uvedeno, právnickými osobami.

Přímým nebo nepřímým hospodářským nebo obchodní prospěch je pak libovolný prospěch hmotný (nejčastěji se pak jedná o finance) či nehmotný prospěch. Pod nehmotným prospěchem si můžeme představit například zvýšení prestiže. Prospěch pak nesmí jít nad rámec osobní potřeby fyzické osoby a jejích osob blízkých, resp. jejího soukromí.⁴⁶ Volné užití tedy nepřichází v úvahu v případě fyzické osoby podnikatele, a to ani pro vlastní potřebu.

Pro některá autorská díla je pak volné užití zákonem přímo vyloučeno a vždy se tak bude jednat o užití autorského díla. Podstatné pro tuto práci je zejména vyloučení volného užití počítačového programu či elektronické databáze. Zajímavé je, že zákonodárce z volného užití vyňal i pořizování záznamu audiovizuálního autorského díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu. To míří zejména na natáčení v kinosálech, ke kterému v minulosti v České republice docházelo. Nejznámější je asi případ natáčení filmu Simpsonovi, který došel až do fáze trestního řízení.⁴⁷

Ve své předchozí studentské vědecké a odborné činnosti jsem se zabýval otázkou, proč zrovna počítačové programy mají vyšší stupeň ochrany (alespoň, tak jsem to vnímal), zatímco jiná autorská díla takto chráněna nejsou a je možné je volně užívat.

⁴⁶ MAISNER, Martin. Základy softwarového práva. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7, str. 14.

⁴⁷ Více například na Případ kinorip: od klukoviny k jedné z největších pirátských kauz (aktualizováno) - Lupa.cz. [online]. Copyright © 1998 [cit. 11.července.2017]. Dostupné z <http://www.lupa.cz/clanky/pripad-kinorip/>

Odpovědí mi bylo zejména to, že v osmdesátých letech minulého století si šlo jen těžko představit nějaké masivní šíření filmů či hudby za pomoci počítačů, zatímco počítačové programy již tehdy bylo snadné duplikovat. Z obavy, aby nedošlo k likvidaci trhu s počítačovými programy, ještě před tím než nějaký trh vůbec vznikne, zákonodárci (a to i na evropské úrovni) počítačový program z výjimky vyňali. Dnes ovšem jsou hudba, audiovizuální autorská díla i elektronické knihy šířeny stejně snadno, ne-li snadněji než programy. Když už jsem zmínil elektronické knihy, tak nemohu minout krátké zamyšlení nad tím, jaký je vlastně jejich režim v rámci volného užití. Elektronická kniha je zcela jistě autorské dílo stejně jako papírová, nicméně SDEU došel při svém rozhodování v daňové oblasti k závěru, že elektronické knihy nejsou zbožím, ale služba⁴⁸, nicméně dle mého názoru to režim autorského práva, který na tyto knihy dopadá, nijak neovlivní.

Zajímavé je, že volné užití bylo dlouhou dobu vykládáno v různých státech Evropské unie různě. V zemích jako je například Německo, je právní úprava taková, že není možné pro osobní potřebu zhotovit rozmnoženinu ze zdroje, který není legální. Na druhé straně stála úprava, resp. výklad jiných zemí (mezi nimi i Česká republika), kde obecně bylo možné zhotovit rozmnoženinu i ze zdroje, který legální nebyl. Za nejtypičtější případ bych označil pořízení rozmnoženiny filmu pro osobní potřebu uživatelem (stáhnutím), který byl nahrán neoprávněným uživatelem na file-hostingový server. I v rámci naší země se k tomuto různí odborníci stavěli odlišně a diskuze na toto téma probíhaly relativně často. Můj názor na tuto problematiku byl takový, že skutečně není možné předat více práv, než sám mám. Zásadní úlohu má i v tomto případě třístupňový test.

Toto téma opět rozvířilo nečekané rozhodnutí SDEU ve věci „ACI Adam“⁴⁹, které se zabývalo zejména náhradami za prázdná média a navazovalo v tomto na předchozí rozhodnutí SDEU v případě Padawan.⁵⁰ Případ samotný se k SDEU dostal skrze

⁴⁸ Soudní dvůr Evropské unie. TISKOVA ZPRÁVA č. 30/15 - Rozsudek ve věcech C-479/13 Komise proti Francii a Komise proti Lucembursku

⁴⁹ Rozsudek soudního dvora ze dne 10. dubna 2014 ve věci C-435/12, ACI Adam BV proti Stichting de ThuisKopie

⁵⁰ Rozsudek soudního dvora ze dne 21. října 2010 ve věci C-467/08, Padawan SL proti Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE)

předběžnou otázku nizozemského soudu - původní spor byl mezi výrobcí a distributory prázdných datových nosičů (zejména společnost ACI Adam BV) a kolektivní správou. Součástí agendy kolektivní správy je pak mimo jiné určování výše a přerozdělování náhradní odměny za prázdné nosiče. Kolektivní správci pak vykládali nizozemský zákon způsobem, který jim umožňoval do náhradní odměny zařazovat i rozmnoženiny z nezákonných zdrojů. Výrobci a distributoři tento výklad napadli u soudu a poté, co se případ dostal k soudu nejvyšší instance, byla položena SDEU předběžná otázka.

SDEU se vyjádřil tak, že náhradní odměny by měly být určeny pouze pro rozmnoženiny pocházejících z oprávněných zdrojů. SDEU vycházel například ze svého předchozího rozhodnutí ve věci Infopaq⁵¹, který říká, že výjimky z autorského práva mají být aplikovány vždy restriktivně. SDEU se také zaměřil na třístupňový test a vyjádřil se, že tento test nemůže sloužit k tomu, aby rozšiřoval obsah výjimek. Jelikož tedy výjimka rozmnoženiny v rámci volného užití neřeší zákonnost zdroje, musí se vyložit restriktivně, jinak by mohla vést k odlišné úpravě v každém členském státě a disharmonii na společném trhu. Soud poté dospěl k tomu, že autorovi náleží náhrada jen za rozmnoženiny ze zákonného zdroje.

Toto SDEU odůvodnil tím, že pořizování rozmnoženin z neoprávněného zdroje nenaplní druhou podmínku třístupňového testu (viz výše), doslova se k tomu vyjádřil takto: *„Kdyby se totiž připustilo, že takové rozmnoženiny mohou být poríženy z neoprávněného zdroje, podporovalo by to oběh padělaných děl nebo nedovolených napodobenin, čímž by se zákonitě snížil objem prodeje nebo jiných zákonných obchodů souvisejících s chráněnými díly, což by bylo v rozporu s běžným způsobem užití uvedených děl.“*

Kromě toho SDEU dovedl, že toto jednání je způsobilé způsobit újmu majitelům autorských práv, nicméně definice „oprávněného zdroje“ chybí. Můžeme ale dovést právě z německého příkladu, že tímto zdrojem nebude zdroj zjevně protiprávní, každý případ pak bude nutné vždy posuzovat individuálně. V některých případech může být

⁵¹ Rozsudek soudního dvora ze dne 16. července 2009 ve věci C-5/08, Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening

ale protiprávnost zjevná – například film, který je na Internetu zpřístupněn ještě před oficiální premiérou v kinech.

Samozřejmě po vydání rozsudku nastala lehká panika, co tedy teď bude s pořizováním rozmnoženin pro osobní potřebu? Řešilo se, zda by mělo dojít k novelizaci Autorského zákona či nikoliv. Samozřejmě nejvíce se strachovali běžní uživatelé Internetu, kteří často rozmnoženiny z nezákonných zdrojů pořizovali. Situace se nicméně celkem rychle uklidnila, k novelizaci volného žití zatím nedošlo, a dokud nepřijde podnět z Evropské unie, nejspíše ani nedojde. Další otázkou je, jak moc rozhodnutí ovlivnilo běžné uživatele. Z mého pohledu nijak. Naprostá většina uživatelů Internetu ani neví, že nějaký rozsudek „ACI Adam“ existuje. Jediné, co by bylo způsobilé přinést nějakou změnu, by bylo větší sledování těchto aktivit a jejich následné sankcionování, na to však stát nemá dostatečné nástroje a nedomnívám se, že by směřoval k jejich nabytí. Jako argument lze uvést i to, že počítačové programy jsou z volného užití vyjmuty obecně, jak uvedeno, a stejně je uživatelé běžně pro osobní potřebu bez oprávnění stahují.

Hodí se také zmínit to, že v dnešní informační společnosti je velké množství autorských děl chráněno za použití prostředků technické ochrany, které jsou často mnohem účinnější než zákonná ochrana. Další věcí, která je pro volné dílo zásadní, je to, že volné užití autorského díla je spjato s právem autora na náhradní odměnu podle § 25 Autorského zákona, které patří mezi jiná majetková práva. Ve vztahu k volnému užití je také důležité to, že technická ochrana autorského díla může účinně bránit volnému užití. Více se tomuto tématu budu věnovat níže.

2.2.2. Zákonné licence

Zákonné licence se odlišují od smluvních licencí, v rámci kterých je držitel práv jednou ze smluvních stran a souhlas ze své svobodné vůle jiné straně vědomě poskytuje. Při využití zákonných licencí dochází k legálním zásahům do práv autora a tyto zásahy se týkají zejména majetkového práva autorské dílo užit. U některých ze zákonných licencí Autorský zákon výslovně uvádí, že jejich užitím není dotčeno právo autora na odměnu, podle toho zákonné licence dělíme na bezúplatné (tzv. nepravé zákonné licence) a úplatné (tzv. pravé zákonné licence). Zákonné licence jsou obecně upraveny v Autorském zákoně, konkrétně v § 31 - 39.

Mezi úplatné zákonné licence dle Autorského zákona řadíme rozmnožování na papír nebo na podobný podklad dle §30a odst. 3 a 4, knihovní licenci dle § 37 odst. 2, dále se tímto zabývá § 72 o úplatných licencích pro výkonné umělce, na který navazuje i právo výrobce zvukového záznamu dle § 76 odst. 3.

Pro téma této diplomové práce považuji za nejvíce relevantní licenci citační, úřední a zpravodajskou, licence pro dočasné rozmnoženiny a nyní nově i parodii, neboť s těmi je možné se na Internetu setkat ve větší míře.

2.2.3. Citační licence

Nejprve bych se rád zaměřil na problematiku citací. Jak uvádějí přední odborníci na oblast autorského práva Telec a Tůma ve svém komentáři k Autorskému zákonu, pojem „citace“ se často používá s odlišným významem a rozumí se jím i různé přehledy literatury či odkazy aniž by došlo k převzetí výňatků z nich⁵². Skutečnou právní citací se ale rozumí převzetí výňatků jiných autorských děl či celá drobná autorská díla do jiného autorského díla, přičemž ji však nelze použít samostatně.

V souvislosti se zákonnou citační licencí je nutné uvést základní podmínky, které musí citace splňovat. V první řadě, aby se mohlo jednat o zákonnou licenci dle § 31 Autorského zákona, musí být citováno z jednoho autorského díla do autorského díla jiného, přičemž předmětem citace dle Informační směrnice a Autorského zákona může být pouze autorské dílo, které bylo již dříve zveřejněno. Dílo se považuje za zveřejněné, pokud bylo oprávněně a veřejně zpřístupněno⁵³. Dále je třeba dbát, aby citací nedošlo k porušení práva autora na nedotknutelnost autorského díla, citací tedy nemůže dojít ke změně obsahu a smyslu citovaného autorského díla.

Klíčovým prvkem je zde pak odůvodnění, případně účel citace, se kterými se úzce pojí způsob a rozsah užití příslušné citace. Na základě těchto prvků je pak možné posoudit, zda je na konkrétní situaci možné použít zákonnou licenci či nikoliv; zákonodárce na tomto místě zjevně úmyslně blíže nespecifikuje limity citační licence. Bez ohledu na

⁵² TELEC, I., TŮMA, P., Autorský zákon: Komentář, 1. Vydání, Praha: C. H. Beck 2007, ISBN 9788071796084., Str. 359

⁵³ CHALOUPOKOVÁ, Helena. Autorský zákon: komentář. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2

tyto prvky je však vždy absolutně nezbytné uvést název autorského díla (nejde-li o autorské dílo bez názvu), pramen a pak také jméno autora či jeho pseudonym (nejde-li o autorské dílo anonymní), a to v rozsahu a způsobem přiměřeným okolnostem užití autorského díla a za podmínky, že to lze po uživateli autorského díla spravedlivě požadovat.

Právní teorie rozděluje citace obecně na dvě kategorie, tzv. malé a velké citace. Citace dle § 31 odst. 1 písm. a) Autorského zákona se pak dle tohoto rozdělení řadí mezi citace malé, kdy zásahem do práva autorského dle předmětného ustanovení není užití výňatku ze zveřejněných autorských děl jiných autorů ve vlastním autorském díle, pokud k takovému užití dojde v odůvodněné míře. Účel této malé citace pak může být jakýkoliv. Citaci podle § 31 odst. 1 písm. b) Autorského zákona pak naopak označujeme za citaci velkou a lze ji užít pouze pro účely kritiky či recenze, které se vztahují k autorskému dílu, nebo pro účely vědecké či odborné tvorby, takové užití pak musí být v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem. Na rozdíl od malé citace je tedy u velké citace přesně definován účel, který musí být naplněn.

Ve školách, ale i mimo ně se lze často setkat s využíváním tzv. výukové citace podle § 31 odst. 1 písm. c) Autorského zákona, které je možné využít pouze při výuce pro ilustrační účel nebo při vědeckém výzkumu a dále je omezena tím, že nevede k dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu.

2.2.4. Úřední a zpravodajská licence

Další zákonnou licencí je pak licence úřední, která podle § 34 písm. a) Autorského zákona umožňuje užít autorské dílo v odůvodněné míře pro účely veřejné bezpečnosti, pro soudní nebo správní řízení nebo k jinému úřednímu účelu nebo pro parlamentní jednání a pořízení zápisu o něm.

Poněkud komplikovanější může být pak licence zpravodajská dle § 34 písm. b) Autorského zákona, kterou lze využít pro účely zpravodajstvím týkajícím se aktuálních událostí, a to pouze v rozsahu odpovídajícím informačnímu účelu.

Zákonodárce blíže nedefinuje, co přesně pojem zpravodajství znamená. Stejně tak formu zpravodajství ani určení hromadných sdělovacích prostředků, které jej poskytují, zákon nestanovuje. Pojem zpravodajství, jehož úkolem je objektivně zejména zpravit veřejnost o nějaké události, která se stala či nestala nebo se stane, je tedy chápán v tom nejširším smyslu, a to počínaje zpravodajstvím v periodickém tisku, přes televizní či rozhlasové zpravodajství, až po zpravodajství na Internetu, příp. jiné v úvahu připadající formy a způsoby⁵⁴. Úřední licence odráží politické právo na informace vyplývající z Listiny základních práv a svobod.⁵⁵ Od zpravodajské licence dle Autorského zákona je zároveň nutné odlišit zpravodajskou licenci dle občanského zákoníku⁵⁶, která umožňuje i bez svolení člověka (jde o širší pojem než autor) zasáhnout do ochrany osobnosti. Pro úplnost bych chtěl dodat, že tato zákonná licence se nevztahuje na počítačové programy ve smyslu § 2 odst. 2 Autorského zákona.

Zpravodajská licence se tedy vztahuje nejen na tradiční zpravodajství (televizní, rozhlasové, tiskové), ale i na ty modernější a méně tradiční (Internetové zpravodajství, agenturní zpravodajství, film a další). Autorské dílo je však opět vždy třeba užít přiměřeně v mezích informativního účelu zpravodajství o aktuální události. Na rozdíl od citace zde však není podmínka, aby autorské dílo bylo před tím zveřejněno.

Za důležité považuji zdůraznit, že zatímco u citační licence bylo podmínkou, že bude užitá v jiném autorském díle, zde tato podmínka není. Zpravodajský výstup tedy pro užití zpravodajské licence autorským dílem být nemusí. Užití autorského díla v rámci zpravodajství tedy musí mít jak časovou, tak tematickou souvislost s událostí, o které zpravodajství informuje, navíc smí být užito jen v rozsahu odpovídajícím informačnímu účelu⁵⁷, tedy způsobem, který co nejméně zasáhne do práv autora či výkonného umělce a zároveň postačí k naplnění zpravodajského poslání. Dílo, které je na základě

⁵⁴ TELEČ, I., TŮMA, P., Autorský zákon: Komentář, 1. Vydání, Praha: C. H. Beck 2007, ISBN 9788071796084, str. 369 - 375

⁵⁵ Zejména článek 17, ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

⁵⁶ Ustanovení § 89 Občanského zákoníku

⁵⁷ CHALOUPEKOVÁ, Helena. Autorský zákon: komentář. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2

zpravodajské licence užíváno, by mělo sloužit spíše jako doplnění k informování o aktuální události a mělo by tedy být ve vztahu k informování spíše podružné.

Autorský zákon rozsah licence nijak časově nelimituje, a je tak nutné vycházet zejména z výše stručně nastíněného třístupňového testu. V praxi se nicméně někdy užívá rozsah trvání tři minuty, i když to z Autorského zákona nikterak nevyplývá⁵⁸. Stejně jako u citační zákonné licence, je i při využití zpravodajské licence třeba uvést jméno autora, název autorského díla a pramen - opět v rozsahu a způsobem přiměřeným vzhledem k okolnostem užití autorského díla a za podmínky, že to lze po uživateli autorského díla spravedlivě požadovat. I nadále je třeba brát ohledy na osobnostní práva autora a respektovat obecné pravidlo dobrých mravů, a to u všech zákonných licencí.

2.2.5. Licence pro dočasné rozmnoženiny

Za zcela zásadní zákonnou licenci pro jakékoliv nakládání s autorskými díly v IT prostředí považují licenci pro dočasné rozmnoženiny. Ustanovení v § 38a odst. 1 Autorského zákona, které provádí článek 5 odst. 1 Informační směrnice, říká: *“ Do práva autorského nezasahuje ten, kdo provádí dočasné úkony rozmnožování děl, které jsou pomíjivé nebo podružné, tvoří nedílnou a nezbytnou součást technologického procesu, nemají žádný samostatný hospodářský význam a jejich jediným účelem je umožnit přenos díla počítačovou nebo obdobnou sítí mezi třetími stranami uskutečněný zprostředkovatelem, nebo oprávněné užití díla. “* Toto ustanovení je jasnou reakcí na technologický rozvoj společnosti. Vztahuje se zejména na rozmnoženiny děl, které jsou dočasné či nepodstatné a zároveň jsou nezbytnou součástí technologického postupu a nemají žádný samostatný hospodářský význam. Těmto dočasným rozmnoženinám se z důvodu jejich výskytu v rámci technologických procesů říká „technologické rozmnoženiny“ nebo „technické rozmnoženiny“.

Účelem technických rozmnoženin je umožnit oprávněné užívání autorského díla, a to skrze datovou, počítačovou či obdobnou síť, a jejich jediným účelem je umožnit přenos autorského díla počítačovou nebo obdobnou sítí mezi třetími stranami uskutečněný zprostředkovatelem nebo oprávněné užití autorského díla. I při běžném užívání

⁵⁸ TELEČEK, I., TŮMA, P., Autorský zákon: Komentář, 1. Vydání, Praha: C. H. Beck 2007, ISBN 9788071796084, str. 369 - 375

Internetu dochází ke vzniku velkého množství technologických rozmnoženin, neboť jsou k jeho užívání nezbytné, může se jednat i o obvyklé brouzdání skrze webové stránky, dále také automatizované procesy dnešních prohlížečů (ukládání cache). Běžný uživatel dnes také pravidelně sleduje skrze Internet videa, zde také dochází k vytvoření rozmnoženin⁵⁹, není k tomu třeba jeho aktivní konání, tyto procesy vznikají často automaticky. Nelze jednoznačně říci, v jakém formátu se technické rozmnoženiny objevují, neboť různé programy je ukládají v odlišných datových souborech.

SDEU se technickými rozmnoženinami zabýval například v případě C-360/13, kdy soud rozhodl, že Informační směrnice musí být vykládána v tom smyslu, že rozmnoženiny na obrazovce počítače a ve vyrovnávací paměti tohoto počítače, které byly vytvořeny uživatelem při prohlížení Internetové stránky, (a zároveň splňují podmínky, podle nichž musí být tyto kopie dočasné, a tvořit nedílnou součást technologického procesu) jako takové mohou být vytvářeny bez svolení nositelů autorských práv. Zároveň, ale není nutné držitelům těchto majetkových práv nahrazovat odměnu za užití. SDEU se zde vyjádřil zejména v tom smyslu, že tyto rozmnoženiny usnadňují prohlížení Internetu, neboť bez těchto dočasných rozmnoženin by nebylo možné rychle a efektivně zpracovávat požadavky uživatelů na Internetu.⁶⁰

2.2.6. Licence Creative Commons

Zvláštním typem licencí jsou tzv. Creative Commons. Jedná se o soubor veřejných licencí, které jsou poskytovány autory široké veřejnosti. Autor má možnost si určit, za jakých podmínek bude jeho autorské dílo užito. Autor má tedy možnost skrze Creative Commons nabídnout předem neurčitěmu počtu zájemců uzavření licenční smlouvy, na základě které jim poskytne některá oprávnění k užití autorského díla a jiná mu zůstávají vyhrazena. Možnost nabídnout své autorské dílo skrze zavedený systém licencí Creative Commons pomáhá autorův jejich autorská díla zpřístupňovat veřejnosti bez nutnosti se do detailu studovat právní systémy různých států, autor si pouze vybere jeden z několika typů této veřejné licence. Licence mají společné to, že jsou pro uživatele

⁵⁹ TELEČ, I., TŮMA, P., Autorský zákon: Komentář, 1. Vydání, Praha: C. H. Beck 2007, ISBN 9788071796084, str. 401

⁶⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/13, Public Relations Consultants Association Ltd proti Newspaper Licensing Agency Ltd

zásadně zdarma. Pro uživatele jsou přehledně odlišené jednotlivé licenční prvky grafickými piktogramy. Veřejné licence jsou nejvíce rozšířené právě prostřednictvím Internetu. Mezi nejslavnější projekty fungující na tomto druhu licencí patří například webová encyklopedie Wikipedie.

Kromě Creative Commons existují i jiné druhy veřejných licencí fungujících na obdobném principu. Nejvíce se užívají u počítačových programů a vzájemně se liší podmínkami a právními řády, kterými se řídí, jedná se například o GNU GLP licence, Apache licence, BSD licence či MIT Licence. Již podle názvu lze poznat, že mnohé mají původ v akademickém prostředí.

3. Užívání autorských děl na Internetu

Než přistoupím k následující kapitole, je na místě rozlišit od sebe rozmnožení autorského díla na Internetu a sdělení autorského díla veřejnosti na Internetu. Je pravdou, že do těchto práv je nejčastěji zasahováno naráz, ale nesplývají a je třeba je od sebe odlišit. Rozmnožení autorského díla se úzce spojuje s činností „nahrání“ či „uploadem“ autorského díla na server. V rámci tohoto procesu uživatel vytváří rozmnoženinu autorského díla.

Typickým příkladem může být nahrání fotografie na privátní uzavřený heslem zabezpečený server uživatele z pevného disku počítače. Původní fotografie na disku uživatele nikam nezmizí (tj. není spotřebována) a na serveru se objeví kopie fotografie (rozmnoženina).

Naproti tomu odlišné by bylo, kdyby tentýž uživatel umístil fotografii na server, který je přístupný a na svou Facebookovou stránku umístil odkaz vedoucí k tomuto autorskému dílu. Takové jednání by se považovalo za sdělování autorského díla veřejnosti, konkrétně pak za zpřístupnění autorského díla prostřednictvím Internetu.

Co se týče právní stránky věci, tak rozmnožováním autorského díla se zabývá v Autorském zákoně § 13, který definuje rozmnožování velmi extenzivně: *“Rozmnožováním díla se rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě.”* I přesto, že z toho plyne, že rozmnoženina může být v jakékoliv formě, do

druhého odstavce stejně zákonodárce umístil demonstrativní výčet těchto forem. Do výčtu se dostaly typické formy rozmnoženin jako jsou - tiskové, fotografické, zvukové, obrazové nebo zvukově obrazové, stavbou architektonického autorského díla nebo ve formě jiné trojrozměrné rozmnoženiny. Uvedena je zde také forma elektronická, zahrnující vyjádření analogové i digitální.

Co se přesně myslí dočasnou či trvalou rozmnoženinou, nemusí být na první pohled patrné, neboť žádné autorské dílo vzhledem ke svému nosiči není věčné, ustanovení nicméně míří na rozmnoženiny, jejichž trvání již z povahy zachycení autorského díla není bezpodmínečně svázáno s existencí nosiče, tedy například rozmnoženiny (tzn. lze je např. smazat či jinak odstranit) nebo jejichž existence je předurčena a omezena pouze trváním specifikovaného účelu. Přímou rozmnoženinou pak zákonodárce myslí takovou rozmnoženinu, která byla pořízena bezprostředně zreprodukováním originálu. O nepřímou se pak bude jednat ve všech případech, kdy k takovéto reprodukcii nedochází. Zajímavé jsou v tomto ohledu již zmiňované technické rozmnoženiny.

3.1. Zpřístupnění autorského díla prostřednictvím Internetu

Za zpřístupňování autorských děl na Internetu či jeho prostřednictvím je považováno nahrání autorského díla na filehostingový či jiný server. Za server můžeme označit počítač a/nebo počítačovou síť či počítačový program, který reaguje na požadavky uživatelů síťových protokolů. Servery se užívají téměř ke všem operacím na Internetu, kde se pracuje s obsahem. V případě, že uživatel obsah nikterak nezabezpečí před ostatními uživateli (typicky heslem), je takto nahraný obsah přístupný všem uživatelům Internetu.

V minulosti tyto operace byly složité a k jejich uskutečnění musel člověk dosahovat určité odbornosti a také rychlost nahrávání byla nesrovnatelně nižší než dnes. Nyní je nahrávání obsahu na Internet natolik jednoduché, že to zvládnou malé děti a rychlost připojení závratně stoupla. Velká část sociálních sítí dokonce stojí na principu, že uživatelé nahrávají svůj obsah (typicky aplikace/služba Instagram), snaží se tedy o maximální zjednodušení. Tyto jednotlivé služby se od sebe liší i v tom, jak moc jejich provozovatelé dohlíží nad dodržováním autorského práva. Některé služby jako je YouTube se postupně s tím jak rostly, začaly ochranou autorských práv zabývat a dnes

mají automatické programy, které v případě že detekují porušení autorského práva, nahraný obsah znepřístupní. Většina provozovatelů služeb či file-hostingových serverů, které stojí na uživateli generovaném obsahu, se ale snaží zbavit odpovědnosti za obsah tím, že pouze v podmínkách užívání uvede, že uživatelé budou nahrávat pouze obsah, ke kterému mají oprávnění.

3.2. Poskytovatelé služeb IS

Tento postup je logický, jelikož tyto služby jsou služby informační společnosti⁶¹ dle ustanovení § 2 písm. a) zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdější předpisů („**Zákon o SIS**“). Tento zákon, který provádí směrnici EU⁶², umožňuje poskytovateli služby za splnění zákonných podmínek vyhnout se odpovědnosti za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem. Jestliže poskytovatel nechce být za uložený či přenášený uživatelský obsah odpovědný, nesmí přenášený obsah upravovat, nesmí ho ať už přímo či nepřímo kontrolovat a v případě, že se prokazatelně dozví o nezákonné povaze obsahu, je povinen neprodleně učinit veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací. Zákon přidává ještě další podmínky v případě přenášeného obsahu a dočasně meziukládaného obsahu⁶³. Zákon o SIS v § 6 zároveň vylučuje povinnost dohledu, tedy přímo zakládá možnost nedohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací a aktivně nevyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávnost obsahu. Pokud by totiž poskytovatelé služeb měli povinnost aktivně kontrolovat svůj obsah, byla by to pro ně neúměrná zátěž.

U většiny sociálních sítí nebo file-hostingových serverů se tedy oprávněný držitel práv či autor musí přímo domáhat znepřístupnění či odstranění obsahu aktivně tím, že

⁶¹ Službou informační společnosti jakákoliv služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky, poskytovaná zpravidla za úplat; služba je poskytnuta elektronickými prostředky, pokud je odeslána prostřednictvím sítě elektronických komunikací a vyzvednuta uživatelem z elektronického zařízení pro ukládání dat.

⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu

⁶³ Ustanovení §3 a § 5 Zákona o SIS

poskytovatele služby na porušování práv upozorní. Je pravda, že část provozovatelů se alespoň částečně snaží jim vyjít vstříc tím, že jejich funkcionalita umožňuje obsah jednoduše nahlásit. Oznámení pak nemá stanovené žádné formální náležitosti a může být učiněno v jakékoli formě, která umožní poskytovateli služby se s jeho obsahem dostatečně seznámit. Ze zákona ovšem vyplývají jisté požadavky, které takové oznámení musí obsahovat. Komentář k Zákonu o SIS uvádí: „*Zejména se jedná o identifikaci informace, které se oznámení týká. Pro to, aby byl poskytovatel schopen oznamovanou informaci odstranit, je nezbytné, aby tato informace byla řádně identifikována. Přitom není dostatečný stav, kdy má poskytovatel obecnou vědomost o tom, že se na jeho serveru nachází nespécifikovaný protiprávní obsah, jelikož poskytovatel není povinen provádět aktivní monitoring či vyhledávání protiprávních informací (srov. výklad k § 6). Oznamovatel tedy musí informaci vždy identifikovat tak, aby poskytovatel byl schopen určit konkrétní uloženou protiprávní informaci (např. prostřednictvím odkazu na závadný soubor či uvedením jiné exaktní metody určení individuální informace).*“⁶⁴ Komentář dále zmiňuje nutnost prokázat v oznámení, že nahraný obsah či jednání uživatele má nezákonnou povahu. Toto opět souvisí s určitostí oznámení, ale odborná veřejnost není jednotná ohledně toho, kdy přesně je tato nezákonnost prokázána. Opět je tedy třeba přistupovat ke každému případu individuálně.

V rozhodnutí L'Oréal proti eBay SDEU v bodě 122 rozsudku nicméně dovedl, že pokud se poskytovatel o nezákonnosti dozví, ať už jakýmkoliv způsobem – ať už z podnětu či vlastní kontrolou, musí obsah zpřístupnit nebo být odpovědný⁶⁵. Tématu autorskoprávně chráněného obsahu na Internetu se nicméně budu věnovat z jiného pohledu než zákona o SIS v jiné kapitole.

⁶⁴ MAISNER, Martin. Zákon o některých službách informační společnosti: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. str. s. 60 - 98

⁶⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09, L'Oréal proti eBay International AG

3.3.Sdělování veřejnosti

Když se vrátím zpět k Autorskému zákonu, tak zpřístupňování autorských děl na Internetu se běžně zařazuje pod sdělování veřejnosti, které je upraveno v § 18 Autorského zákona. V prvním odstavci zákon obecně zpřístupňování definuje takto: *„Sdělováním díla veřejnosti se rozumí zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově.“* V odstavci druhém zákonodárce pro předejití veškerým pochybnostem jednoznačně uvádí *„Sdělováním díla veřejnosti podle odstavce 1 je také zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí.“*, tedy zejména prostřednictvím Internetu. Právě takovýto typ sdělování, kde uživatelé aktivně svoji volbou ovlivňují sdělovaný obsah, se objevil až s rozvojem informačních technologií. Tento typ sdělování veřejnosti je označován též jako služba „on demand“ (na vyžádání), kdy uživatel volí sám sobě obsah a ten je sdělován pouze jemu, zákonodárce zde zdůraznil fakt, že i přestože bude obsah sdělován pouze jednomu uživateli, bude se jednat o sdělování veřejnosti. Na tomto principu funguje například již zmiňovaný YouTube či například služby jako Netflix nebo videotéka České televize. Naopak ve třetím odstavci jsou ze sdělování vyjmuty služby poskytovatelů Internetového připojení a dalších obdobných služeb patřící pod služby informační společnosti, které pouze umožňují sdělování veřejnosti, ale samy tak nečiní – *„Sdělováním autorského díla veřejnosti není pouhé provozování zařízení umožňujícího nebo zajišťujícího takové sdělování.“*⁶⁶

Za velmi podstatný považuji odstavce čtvrtý, který stanovuje, že sdělováním autorského díla veřejnosti podle prvního a druhého odstavce nedochází k vyčerpání práva autora na sdělování autorského díla veřejnosti. Vyčerpání práva je institut, který se snaží o balanc mezi zájmy společnosti a autora a je upraven ve vztahu k rozšiřování v § 14 odst. 2 Autorského zákona. Vyčerpání práva se tedy u sdělování autorského díla veřejnosti neuplatní, neboť zde chybí hmotná podoba autorského díla. Vyčerpání práva na rozšiřování v zásadě funguje tak, že prvním převodem vlastnického práv k autorskému dílu v hmotné podobě, který byl uskutečněn autorem nebo s jeho souhlasem na území

⁶⁶ Ustanovení § 18 odst. 3 Autorského zákona

EU (či ve státech EHS) je právo autora na rozšiřování vyčerpáno pro oblast EU a EHS vyčerpáno a autor ho ztrácí.

Tato úprava je poněkud nešťastná, neboť zde vzniká jakási dvojkolejnost, kdy nehmotné autorské dílo je oproti hmotnému zvýhodňováno. Příklad bych demonstroval třeba na knihách, které se budou lišit pouze způsobem vydání – jednou bude vydána standardně tiskem (hmotná podoba) a podruhé pouze jako e-book (nehmotná podoba). Uvedením vytištěné knihy na trh (vydáním) by došlo k vyčerpání práva autora na sdělování autorského díla, zatímco vydáním té samé knihy jakožto e-booku by k vyčerpání nevedlo. SDEU se touto otázkou zabýval u případu „UsedSoft“⁶⁷, který se týkal přeprodávání licencí k počítačovým programům právě společnosti UsedSoft. Zajímavé bylo to, že zákazníci společnosti UsedSoft, kteří dosud nedrželi počítačový program společnosti Oracle, přitom měli dle UsedSoftu rozmnoženinu programu stahovat přímo z Internetové stránky společnosti Oracle (kde byl počítačový program volně přístupný), samozřejmě až poté, co si zakoupí „použitou“ licenci od UsedSoft. A ty zákazníky, kteří již tento počítačový program měli a licence dokupovali jen pro další uživatele, společnost UsedSoft vybízela k tomu, aby rozmnoženinu počítačového programu zavedli do osobních počítačů uvedených uživatelů.

SDEU zde rozhodl, že na prodej počítačových programů skrze Internet se uplatní princip vyčerpání práv. Soud zde dovodil, že není rozdíl mezi předáním programu online a předáním hmotného nosiče s programem a zcela odmítl tvrzení společnosti Oracle, že u každého přeprodeje je třeba souhlas držitele majetkových práv. Na druhou stranu SDEU stanovil vcelku tvrdé podmínky, pro vyčerpání práv. Například zakázal možnost rozdělovat a přeprodávat po kusech licence, které byly prodávány v rámci jednoho zákaznického balíčku, dále prodávající musí v okamžiku prodeje licence učinit svoji rozmnoženinu nepoužitelnou (například odinstalací programu). Jinou podmínkou je, že držitel majetkových práv, poskytnul k uvedené rozmnoženině také právo ji užít bez časového omezení. V minulém roce byl ke všemu vydán rozsudek, který na toto

⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. července 2012 ve věci C-128/11, UsedSoft GmbH prot Oracle International Corp.

rozhodnutí navazuje - C-166/15⁶⁸, v něm SDEU rozhodoval o tom, zda je možné prodávat rozmnoženinu počítačového programu, kterou si prodávající pořídil jakožto zálohu, takto: *“Původní nabyvatel rozmnoženiny počítačového programu a s ním související licence k neomezenému užívání je sice oprávněn dále tuto rozmnoženinu spolu s licenci prodat dalšímu nabyvateli, avšak naproti tomu v případě, že původní fyzický nosič rozmnoženiny, jež mu byla původně dodána, byl poškozen, zničen nebo ztracen, nemůže tomuto dalšímu nabyvateli dodat svoji záložní rozmnoženinu tohoto programu bez svolení nositele práv.”*

Po vydání rozsudku UsedSoft byla odborná veřejnost netrpělivá, zda se postoj SDEU ohledně vyčerpání práva vztahuje na veškerá nehmotná autorská díla či pouze na počítačové programy. Uznávaná právnička přes duševní vlastnictví a bloggerka Eleonora Rosati dokonce na svém blogu <http://ipkitten.blogspot.com> udělala pro odborníky anketu, ve které se ptala, jak by mělo být rozhodnutí vykládáno a většina se vyjádřila tak, že by mělo být platné na veškerá nehmotná autorská díla. Nicméně nakonec se situaci ustálila na tom, že správný výklad rozhodnutí je takový, že vyčerpání dopadá pouze na počítačové programy a na žádná další autorská díla.

3.4. Půjčování elektronických knih

V rámci této kapitoly bych zmínil i zajímavé rozhodnutí C-174/15⁶⁹, které se zabývalo tím, zda je možné „půjčování“ elektronických knih (digitální podoba), zda nemůže docházet k vyčerpání a jakým způsobem je tedy možné půjčování elektronických knih provozovat. SDEU již dříve judikoval, že: *„... úkony spojené s využíváním chráněného díla, jako je veřejné půjčování, mají odlišnou povahu od prodeje nebo jakýchkoliv jiných úkonů spojených s dovozem distribucí, neboť právo na půjčování zůstává výsadou autora navzdory prodeji hmotného nosiče, na kterém je dílo obsaženo. Právo na půjčování se tedy nevyčerpá prodejem ani jakýmkoliv jiným rozšiřováním, zatímco právo na distribuci se vyčerpá právě pouze v případě prvního prodeje v Unii nositelem*

⁶⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. října 2016 ve věci C-166/15, v trestním řízení proti Aleksandri Ranksovi a Jurijsi Vasileviči

⁶⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. listopadu 2016 ve věci C-174/15, Vereniging Openbare Bibliotheken proti Stichting Leenrecht

*práva nebo s jeho souhlasem.*⁷⁰ V rozsudku tedy pouze odkázal na svá předcházející rozhodnutí, že k vyčerpání dojít půjčováním nemůže. Zajímavé je, ale že dospěl k názoru, že pod výraz „půjčování“ je možné zahrnout i půjčování rozmnoženiny knihy v digitální podobě, pokud k tomuto půjčování dochází tak, že uvedená rozmnoženina je uložena na server veřejné knihovny a daný uživatel si může pořídit rozmnoženinu této rozmnoženiny stažením na vlastní počítač na časově omezenou dobu a rozmnoženinu zde stáhnout pouze jednu a po uplynutí této doby nemůže již tento uživatel jím staženou rozmnoženinu užívat. Zároveň ale musí být splněna podmínka toho, že rozmnoženina knihy v digitální podobě byla již před tím uvedena do oběhu převodem vlastnictví na vnitřním trhu Evropské unie nositelem práv nebo s jeho souhlasem.

Stanovená výjimka pro veřejné půjčování se nevztahuje na zpřístupnění rozmnoženiny knihy v digitální podobě veřejnou knihovnou v případě, že tato rozmnoženina byla pořízena z neoprávněného zdroje.

3.5. Rozmnožování autorského díla

Součástí zpřístupňování autorského díla prostřednictvím Internetu je krom sdělování autorského díla veřejnosti neméně důležitý institut, jak již bylo uvedeno výše, a sice rozmnožování díla podle § 13 Autorského zákona. K rozmnožování dochází hned v počátku celého procesu zpřístupňování autorského díla, a sice vytvořením rozmnoženiny autorského díla na počítači či jiném zařízení⁷¹, skrze které je autorské dílo nahráváno na server. Další rozmnoženina se hned vzápětí vytváří na serveru, kam je autorské dílo nahráváno. Při těchto procesech vznikají mimo jiné i dočasné technické rozmnoženiny, o kterých jsem se již v této práci zmiňoval, samotný proces rozmnožení autorského díla je ale často pouhým technickým předpokladem pro vlastní sdělování autorského díla⁷². To ovšem neplatí v případě stažení autorského díla uživatelem, který si takto pořídí rozmnoženinu trvalého charakteru.

⁷⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. července 2006 ve věci ve věci C-153/05, Komise proti Portugalsku

⁷¹ Mobilní telefony, tablety a další

⁷² Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V., Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2 vydání, Praha 2005 ISBN 80-7201-546-X, str. 103

Objevují se i názory, že při zpřístupňování autorského díla prostřednictvím Internetu postačí pouze licence ke sdělování veřejnost a není potřeba získávat licenci k rozmnožování autorského díla. S tímto názorem přichází například Jiří Čermák⁷³. K oběma způsobům užití totiž prokazatelně dochází a fakt, že při procesu sdělování skrze Internet k rozmnožení autorského díla musí dojít, znamená, že je automaticky poskytnuto oprávnění i pro vytváření rozmnoženin.

Je naopak naprosto irelevantní, jestli rozmnoženina bude stejného formátu či kvality, neboť i v případě pořízení velmi nekvalitní kopie (natočení filmu v kině na kameru) jde o nedovolené rozmnožování, které navíc může snížit hodnotu autorského díla a zasáhnout do osobnostních práv autora. Toto je ostatně potvrzeno i rozhodnutím NS ČR⁷⁴ a každý, kdo se kdy setkal s „kino-ripem“ s tím musí souhlasit.

3.6. Stahování autorského díla z Internetu

Dalším typickým (a de facto kontradiktorním vůči zpřístupňování autorského díla) užitím autorského díla na Internetu je jeho stahování. Jedná se vytvoření rozmnoženiny autorského díla uživatelem podle § 13 Autorského zákona. Užití probíhá skrze počítač či jiné zařízení připojené na Internet, které vytvoří na tomto zařízení kopii obsahu dostupném na Internetu. Předpokladem je tedy již nahraný obsah, tedy autorské dílo, které bylo předtím nahráno a zpřístupněno na serveru.

Již jsem zmiňoval výše, na stahování se, až na zákonem určené výjimky, může vztahovat režim „volného užití“. Nicméně jak jsem upozorňoval, rozmnoženina by měla pocházet ze zákonného zdroje. Při stahování autorských děl bude v některých případech možné uplatnit také ustanovení o technických rozmnoženinách, například když uživatel na svém monitoru prohlíží autorskoprávně chráněné obrázky či fotografie a ty jsou ukládány do vyrovnávací paměti.

⁷³ ČERMÁK, Jiří. Internet a autorské právo. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 9. 2008, sp. zn.: 5 Tdo 1056/2008

4. Linking

Pokud bych měl vybrat jednu oblast užívání autorských děl na Internetu, které se v poslední době dostávalo největší pozornosti SDEU, moje volba by byla jasná. Linking (odkazování) je způsob užití, který je spojen s Internetem a dá se říct, že celý Internet na odkazování stojí. Webové stránky a s tím i jejich obsah jsou na Internetu přístupné pod tzv. URL⁷⁵ adresou, tuto adresu má každý web svoji vlastní unikátní. Odkazování na Internetu umožňuje zpřístupnit obsah (například autorská díla) za pomoci zejména hypertextových odkazů. Používání těchto odkazů značně zrychluje a usnadňuje užívání Internetu. Namísto neustálého opisování URL adresy a jeho vkládání do prohlížeče je možné skrze hypertextový či jiný odkaz přejít na jinou webovou stránku. Namísto zdoluhavého procesu stačí pouze kliknout myší na text či obrázek a prohlížeč sám provede přesměrování. Odkazování je považováno za jednu z nejdůležitějších funkcionalit WWW sítě, mohlo by se zdát, že s touto prací nemá žádné spojení, ale opak by byl pravdou. Velká potíž s odkazováním totiž vyplývá z nejasnosti, zda v případě, kdy odkaz vede na autorskoprávně chráněné autorské dílo, dochází k užití tohoto autorského díla či nikoliv a pokud ano, tak za jakých podmínek. Problematické samozřejmě je to, že odkazování je natolik běžnou součástí uživatelského užívání Internetu, že v podstatě každý může bez omezení vložit odkaz v rámci Internetu a tak běžně dochází k odkazování na autorská díla, ke kterému odkazující uživatel nemá žádné oprávnění. Pro představu se stačí podívat na profil běžného uživatele sociální sítě.

V Českém právním řádu nebo aktech Evropské unie úprava odkazování chybí a není tak divu, že odborná veřejnost neměla zcela vyjasněný názor na to, zda odkazování na autorské dílo řadit mezi užívání nebo ne. Odkazování ovšem nezahrnuje pouze výše zmíněný způsob odkazování, kdy si uživatel sám zvolí, zda aktivně klikne na přechod na jinou stránku, který se většinou označuje jako „prostý odkaz“⁷⁶. Velmi blízko k němu má i tzv. „deep link“ (hluboký odkaz), který na rozdíl od prostého odkazu směřuje do

⁷⁵ Z anglického Uniform Resource Locator, v českém překladu jednotný lokátor zdrojů.

⁷⁶ Právní aspekty odkazů (hyperlinks) - část I: Úvod [online]. [cit. 30. května 2017] Copyright ©| JUDr. Jiří Čermák| [cit. 1.června.2017] Dostupné z:<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=71655>

vnitřní struktury webové stránky. Příkladem prostého odkazu by tak byla například stránka „<https://www.novinky.cz>“ a příkladem deep linku by u této stránky by byl třeba „<https://www.novinky.cz/krimi/441774-mladik-se-tremi-promile-naboural-v-zabrehu-pet-aut.html>“.

Více se od těchto dvou liší tzv. „embedded link“ (embedované odkazy), u kterého není třeba aktivní jednání uživatele. Naopak postačí, že uživatel otevřel ve svém prohlížeči webovou stránku, která embedované odkazy obsahuje a odkazy, resp. obsah se samy automaticky zobrazí. Uživatel tak často ani nepozná, že se obsah odkazu nachází na jiné stránce. Podobně se projevuje také tzv. „framing“ (rámování). Ten funguje tak, že je webová stránka poskládána z několika geometrických tvarů (rámů), které na sobě nejsou závislé. Problém může nastat, když je uživatel přesvědčen, že se jedná o jednu webovou stránku, zatímco každý rám může zobrazovat jinou webovou stránku.

Odkazování velmi souvisí se zásahy do práv držitelů majetkových autorských práv, neboť právě jeho prostřednictvím může být snadno rozšiřována informace o tom, kam byla nahrána rozmnoženina autorského díla. Děje se tak nejčastěji prostřednictvím file-hostingových serverů, o kterých jsem se více zmiňoval více v části práce, která se věnuje ZSIS. Odkazy jsou pak často vkládány na sociální sítě, blogy či online diskuzní fóra.

4.1. Judikatura k linkování

4.1.1. Svensson

Jak jsem psal v úvodu kapitoly, SDEU se odkazováním v posledních několika letech obšírně zabýval a pomohl vnést trochu světla do toho, jakým způsobem k odkazování přistupovat. Prvním přelomovým rozhodnutím je bez pochyby případ Svensson⁷⁷.

Spor se týkal prostých odkazů vedoucích z Internetové stránky, která poskytovala svým návštěvníkům jakýsi rozcestník pro články novinářů. Na stránce byly dostupné seznamy prostých odkazů, které přímo vedly k těmto článkům. Žalobci byli autoři novinových

⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 2014 ve věci C-466/12, Nils Svensson (a další) proti Retriever Sverige AB

článků, v žalobě uvedli, že návštěvník po kliknutí na jeden z těchto odkazů nepostřehne, že je za účelem přístupu k autorskému dílu, které ho zajímá, přesměrován na jinou stránku, žalovaný provozovatel webu naopak tvrdil, že uživatelé si jsou přesměrování vědomi.

SDEU se v tomto řízení zabýval pouze prostými odkazy a nikoliv embedovanými odkazy. SDEU zde vyšel ze svých předchozích rozhodnutí SGAE⁷⁸ a TVCatchup⁷⁹, ve kterých přišel s pojmem „nová veřejnost“. Tímto pojmem myslí množinu uživatelů, které se s autorským dílem nemohli seznámit před tím, než jim toto umožnil prostý odkaz. Sdělováním autorského díla se tak dle SDEU uskutečňuje pro veřejnost odlišnou od veřejnosti, ke které směřovalo původní sdělování autorského díla, to znamená pro novou veřejnost. Jedná se tedy například o autorské dílo, ke kterému je přístup nějakým způsobem omezen – může se jednat například o články, které je možné přečíst pouze jako platící člen nebo, které jsou pod technickou ochranou. V případě, ale že nedochází ke sdělování autorského díla této nové veřejnosti (tedy případ, že na veřejné a všem přístupný článek bude odkazováno), nejedná se o užití autorského díla a není potřeba získávat oprávnění od držitele autorských práv. SDEU v tomto rozhodnutí, ale úplně pominul případy, kdy je odkazováno na autorské dílo, které bylo na Internet nahráno neoprávněným uživatelem.

4.1.2. BestWaters

Další ze série odkazovacích rozhodnutí SDEU, které navazuje a rozvíjí rozsudek Svensson, je případ „BestWater“⁸⁰, ve kterém předběžná otázka zněla: *“Představuje vložení cizího díla, zpřístupněného veřejnosti na cizí Internetové stránce, na vlastní Internetovou stránku za okolností, jaké jsou okolnosti věci v původním řízení, sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES , i když tím cizí dílo není sdělováno nové veřejnosti a ke sdělení nedochází za použití specifické technologie,*

⁷⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. prosince 2006 ve věci C-306/05, Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA

⁷⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 2013 ve věci C-607/11 , ITV Broadcasting Ltd (a další) proti TVCatchup Ltd

⁸⁰ Rozhodnutí Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2014 ve věci C-607/11 , BestWater International GmbH proti Michael Mebes a Stefan Potsch

která se liší od technologie původního sdělování? “ V tomto sporu se jednalo o emebdované linky, z toho pramenila hlavní odlišnost od případu Svensson.

Žalobce (společnost BestWater) natočila krátkou dvouminutovou reklamu, kterou později umístila na svůj web, toto video později bez jejich přičinění skončilo na serveru YouTube. Konkurenční společnost později umístila toto video z YouTube ve formě emebdovaného odkazu na svojí webovou stránku a uživatelé si mohli video přehrát bez nutnosti stránku konkurenční společnosti opustit, uživatelům tedy mohlo připadat, že video se nachází přímo na serveru konkurenční společnosti.

SDEU ve svém rozhodnutí došel k tomu, že stejně jako u případu Svensson, platí, že pokud je autorské dílo veřejnosti zpřístupněno a nejedná se o novou veřejnost, nedochází zde k užití autorského díla. Poněkud zarážející bylo, že i přes nespornou důležitost tohoto rozhodnutí bylo vydáno pouze formou „beschluss“ tedy ne formou rozsudku. SDEU tedy rozhodnutí příliš velikou váhu nepřiznával a považoval ho pouze navazující na případ Svensson, čemuž odpovídá i krátký rozsah rozhodnutí.

Když už zmiňuji tento případ, nejspíše bych měl zmínit český případ, který předcházel oběma výše zmíněným rozhodnutím. Jedná se o kauzu českého piráta, který byl kvůli svému nízkému věku označován pouze jako Tulipán. Ten byl odsouzen podle § 270 Trestního zákoníku⁸¹, o případu také rozhodoval Nejvyšší soud, ke kterému bylo podáno dovolání⁸². V případě šlo o to, že Tulipán na svou stránku vkládal emebdované odkazy na audiovizuální autorského díla a ze stránky měl majetkový prospěch. Nejvyšší soud tehdy dovodil: *“ Za neoprávněný zásah do zákonem chráněných práv ve smyslu § 270 odst. 1 tr. zákoníku lze považovat i takové jednání pachatele, který na Internetu v prostoru vyhrazeném pro své Internetové stránky umístí odkazy (tzv. embedded linky) umožňující neoprávněný přístup k rozmnoženinám děl (např. filmových a televizních) umístěných na externích serverech tak, že kdokoli k nim může mít prostřednictvím takové Internetové stránky přístup, aniž by k tomu měl souhlas nositelů autorských práv, a využije tzv. hostingu s možností uložení dat na serveru. V takovém případě totiž pachatel (umístěním tzv. embedded linku) umožnil přístup k rozmnoženině díla, a to*

⁸¹ Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

⁸² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 2. 2013 sp. zn. 8 Tdo 137/2013.

jako osoba odlišná od osoby, která je vlastníkem této rozmnoženiny nebo jinou oprávněnou osobou, což je činnost, již je nutné považovat za porušení autorských práv k jednotlivým dílům a porušení práva na sdělování díla veřejnosti ve smyslu § 18 odst. 1, 2 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších právních předpisů.“ Přiznám se, že by mě velice zajímalo, jak by vypadalo rozhodování Nejvyššího soudu dnes, kdy se situace ohledně odkazování přece jen změnila, i když pod dojmem posledních rozhodnutí SDEU vzhledem k tomu, že ze stránky (a tedy z odkazů) měl majetkový prospěch, by se nyní předpokládalo, že Tulipán o nezákonnosti obsahu věděl a byl by i dnes odpovědný.

4.1.3. C More Entertainment

Nedlouho po případě BestWater Evropská SDEU musel rozhodovat další podobný případ C More Entertainment⁸³. Trochu úsměvné je to, že opět přichází ze studeného severu stejně jako případ Svensson. Jednalo se o spor televizní stanice, která skrze Internet za poplatek vysílá přímé přenosy hokejových utkání. Linus Sandberg umožnil díky odkazům umístěným na své webové stránce ostatním uživatelům, aby mohli přenos sledovat bez nutnosti zaplatit poplatek televizní stanici. Stanice poté technickým řešením svoje vysílání zabezpečila a podala na Sandberga žalobu. Odborná veřejnost očekávala, že v navazujícím rozhodnutí dojde k vývoji ohledně odkazování a vyjasnění otázky, týkající se nezákonného zdroje autorského díla, nicméně k tomu nedošlo. Švédský soud stáhl většinu svých předběžných otázek a SDEU předložil pouze tuto: *“Mohou členské státy přiznat nositelům práv širší výlučné právo a stanovit, že sdělování veřejnosti zahrnuje více úkonů, než uvádí čl. 3 odst. 2 směrnice [2001/29]?”*

SDEU dovodil, že jelikož k tomu, aby bylo jednání možno kvalifikovat jako zpřístupňování veřejnosti ve smyslu článku 3 odst. 2 Informační směrnice, musí současně splňovat obě podmínky uvedené v tomto ustanovení. Podmínky jsou, že veřejnost musí mít možnost přístupu k autorskému dílu v místě i v čase dle svojí vlastní volby. Jelikož se v tomto případě jednalo o živý přímý přenos, nebyla splněna

⁸³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. března 2015 ve věci C-279/13, C More Entertainment AB proti Linusi Sandbergovi

podmínka času. SDEU tehdy rozhodl tak, že Informační směrnice nebrání členským státům v tom, aby výlučné právo vysílacích organizací rozšířila i na úkony sdělování veřejnosti, pod podmínkou, že takovým rozšířením není dotčena ochrana autorského práva.

4.1.4. GS Media

Na rozhodnutí ve věci odkazování na autorská díla, která byla na Internet umístěna neoprávněným uživatelem, jsme se dočkali až na podzim roku 2016, kdy byl vydán rozsudek SDEU ve věci GS Media⁸⁴.

Soudní spor má počátky již v roce 2011, kdy na nizozemskou webovou stránku GeenStijl⁸⁵, kterou bych připodobnil českému bulvárnímu zpravodajskému webu extra.cz, byl umístěn článek, slibující čtenářům uniklé snímky holandské celebrity Britt Dekker. V článku pak byl umístěn prostý odkaz na australské webové stránky. Po rozkliknutí se návštěvník dostal na server Filefactory, kde byly nahrány akty Britt Dekker, které byly nafoceny pro doposud nevydané číslo časopisu Playboy, jehož vydavatelem v Holandsku je společnost Sanoma. Ta samozřejmě okamžitě provozovatele file-hostingového serveru Filefactory vyzvala k odstranění fotografií a bylo jí vyhověno, společnost GS Media naopak na výzvu k odstranění odkazu nijak nezareagovala. Společnosti si pak mezi sebou vyměnily ještě několik dopisů a GS Media pokračovala ve vydávání nových provokativních článků, které obsahovaly funkční odkazy na předmětné fotografie umístěné na různých file-hostingových serverech (například Imageshack.us). Sanoma a další podaly žalobu k nizozemskému soudu s tvrzením, že společnost GS Media umístěním prostých odkazů a výřezu jedné z dotčených fotografií porušila autorské právo fotografa C. Hermèse a dopustila se protiprávního jednání vůči společnosti Sanoma a dalším. Předkládající soud měl za to, že z rozsudku Svensson a ani z usnesení BestWater nelze s dostatečnou jistotou dovodit, zda se jedná „o sdělování veřejnosti“, pokud bylo autorské dílo skutečně předtím zveřejněno, avšak bez souhlasu držitele autorských práv.

⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. září 2016 ve věci C-160/15, GS Media BV proti Playboy Enterprises International Inc. (a další)

⁸⁵ GeenStijl je provozována společností GS Media

Nizozemský nejvyšší soud dle mého názoru správně uvažoval tak, že na jedné straně z judikatury SDEU vyplývá, že je třeba ověřit, zda dotčený zásah umožňuje oslovit novou veřejnost, což je v souladu s jeho výlučným právem na užití jeho autorského díla. Na druhou stranu, pokud je již autorské dílo na Internetu dostupné široké veřejnosti, tak vložení dalšího prostého odkazu na file-hostingový server novou veřejnost nepřiláká. Dále je dle předkládajícího soudu potřeba uvážit to, že na Internetu lze nalézt velké množství autorských děl, která byla zveřejněna bez souhlasu nositele práv. Je třeba také zohlednit to, že pro provozovatele Internetové stránky není snadné ověřit, zda držitel práv udělil souhlas k dřívějšímu umístění tohoto autorského díla.

SDEU nejprve zhodnotil a shrnul obecný rámec sdělování veřejnosti vyplývající z Informační směrnice, zmínil její deficity a nutnost přinášet vysokou úroveň ochrany autorům autorských děl při sdělování autorských děl veřejnosti, která ale musí být v rovnováze s právy garantovanými v článku 11 Listiny základních práv Evropské unie. Poté SDEU odkázal na svá nedávná rozhodnutí ohledně odkazování - Svensson a BestWater a velmi překvapivě konstatoval, že nejenže z nich není možné dovodit, že pod sdělování veřejnosti nespadá vložení prostých odkazů na webové stránce na autorská díla, která již byla volně dostupná na jiné webové stránce, avšak bez souhlasu nositelů autorských práv k těmto autorským dílům. Naopak prý tato rozhodnutí potvrzují význam takového souhlasu s ohledem na toto ustanovení, jež právě stanovuje, že ke každému sdělení autorského díla veřejnosti musí nositel autorského práva udělit souhlas.

Na druhou stranu SDEU zároveň polemizuje, že není možné automaticky označit všechny odkazy na autorská díla zveřejněná na webových stránkách jakožto sdělování veřejnosti, protože to by vedlo k velkému omezení svobody na Internetu a nerespektovalo by to přiměřenou rovnováhu plynoucí z Listiny základních práv Evropské unie. Přijde mi to jako takové komické balancování na ostří nože, protože soudci moc dobře ví, že v případě, kdy by nebylo možné odkazovat na autorská díla, byl by to konec Internetu, jak ho známe. Ostatně SDEU sám zmiňuje význam Internetu pro svobodu projevu a informací a důležitost prostých odkazů pro jeho řádnému fungování. Dále soudní dvůr dodává, že pro uživatele, kteří na obsah odkazují, může být velmi obtížné ověřit, zda se jedná o neoprávněně nahrané chráněné autorské dílo. Navíc

vzhledem k snadným změnám obsahu na Internetu může být odkazovaný obsah později pozměněn tak, že bude zahrnovat chráněná autorská díla, aniž by o tom nutně musela vědět osoba, jež uvedený odkaz vytvořila.

Vzhledem k výše uvedenému SDEU nakonec dospěl k tomuto rozhodnutí:“ *...za účelem posouzení, zda umístění hypertextových odkazů na Internetové stránce na chráněná díla, která jsou volně dostupná na jiné Internetové stránce bez souhlasu nositele autorského práva, představuje „sdělování veřejnosti“ ve smyslu tohoto ustanovení, je třeba určit, zda byly tyto odkazy poskytnuty nikoli za účelem dosažení zisku osobou, která nevěděla nebo nemohla rozumně vědět o protiprávní povaze zveřejnění těchto děl na této jiné Internetové stránce, nebo zda naopak byly poskytnuty za účelem dosažení zisku, v kterémžto případě musí být taková znalost presumována.*“ To vlastně znamená, že vložení odkazu na autorská díla chráněná autorským právem a zveřejněná bez dovození autora na Internet nepředstavuje sdělování veřejnosti, pokud uživatel, který tento odkaz vkládá, tak nekoná s cílem dosáhnout zisku a není si vědom nezákonné povahy takového zveřejnění. Pokud by ale vkládal odkazy s cílem dosáhnout zisku, pak se předpokládá, že o protiprávní povaze vědět mohl a měl.

Rozsudek GS Media tedy ve výsledku přináší větší a silnější ochranu držitelům autorských práv. V případě, že se autorské dílo dostalo na Internet bez náležitých oprávnění, měl držitel spíše omezené možnosti. Jak jsem psal výše, mohl se obrátit na poskytovatele služeb informační společnosti (typicky provozovatel file-hostingového serveru). Rozsudek jim ovšem vložil do rukou nový nástroj, který jim umožní obracet se i na osoby, které obsah šíří za pomoci odkazu, ovšem pouze za předpokladu, že budou schopny určit na Internetu jejich totožnost. V případě, že odkazovatel i po výzvě o nezákonnosti obsahu autorské dílo nadále rozšiřuje, není možné uplatnit výjimku nevědomosti. Nicméně to znamená, že držitelé práv budou muset nejdříve odkazovatele uvědomit, což se může v budoucnu ukázat jako složité.

Pro snadnější představu vkládám přehlednou tabulku vytvořenou pro blog IPkitten doktorkou Eleonorou Rosati, přeloženou do českého jazyka, která přehledně vysvětluje, jak vypadá po GS Media situace s odpovědností. Tabulka obsahuje několik sloupců, které rozlišují a kombinují případy, kdy je autorské dílo volně dostupné, kdy byl dán souhlas držitele práv, dále jestli osoba, která obsah sdílí, věděla (nebo měla vědět)

o nezákonnosti obsahu a zda tak činila za účelem zisku. Podle těchto kritérií lze pak snadno určit, zda se jedná o sdělování autorského díla veřejnosti dle zákona, jestli mohlo dojít do zasažení do práv oprávněného držitele práv a porovnat jak jednotlivé skutečnosti ovlivní výsledek.

Dostupnost obsahu	Obsah zveřejněn se souhlasem držitele práv	Za účelem zisku	Vědomost o nezákonnosti obsahu	Jedná se o sdělování veřejnosti?	Možný zásah do práv držitele
Volně dostupný	Ano	Irelevantní	Irelevantní	Ne	Ne
Není volně dostupný	Ano	Irelevantní	Irelevantní	Ano	Ano
Volně dostupný	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Volně dostupný	Ne	Ne	Ano <i>(například byl upozorněn)</i>	Ano	Ano ⁸⁶
Volně dostupný	Ne	Ano	Předpokládá se	Ano	Ano
Není volně dostupný	Ne	Irelevantní	Irelevantní	Ano	Ano

4.1.5. GS Media dopady

I přes jeho novost má případ GS Media již přímé dopady do soudních rozhodnutí členských států. Náhoda tomu chtěla, že se tomu stalo zrovna v našich českých luhách

⁸⁶ Za předpokladu, že držitel práv informuje odkazovatele (který před tím o nezákonnosti obsahu nevěděl) o tom, že odkazovaný obsah je umístěn bez oprávnění a ten odmítne odkaz odstranit.

a hájích. Šlo o mediálně známý trestní případ, kdy trestně stíhaná byla Česká pirátská strana („ČPS“) pro provozování Internetových stránek *sledujuserialy.cz* a *sledujemefilmy.cz*, na kterých byla zpřístupněna autorská díla formou embedovaných odkazů. O případu rozhodl usnesením obvodní soud pro Prahu 4⁸⁷.

Pro případ bylo důležité, že ČPS neprovozovala tyto webové stránky za účelem zisku. Český soud zde aplikoval rozhodnutí GS Media a dovodil, že ČPS o protiprávnosti obsahu nevěděla. Z mého pohledu ale soud nepostupoval správně, neboť ČPS byla vyzvána a upozorněna na nezákonné odkazování Českou protipirátskou unií. Nicméně obvodní soud zde dle mého nesprávně posoudil tuto výzvu, neboť ve svém usnesení uvádí, že: *„V projednávané věci sice byla obviněná kontaktována Českou protipirátskou unií a upozorněna na závadný a protiprávní obsah svých stránek, Česká protipirátská unie se ovšem žádným způsobem neprokázala jakožto subjekt oprávněný jednat jménem držitelů autorských práv. Ve vztahu obviněné tedy Česká protipirátská unie jednala z pozice subjektu, který se ničím neodlišuje od subjektů jiných (ať již fyzických či právnických osob). Na tomto závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že Česká protipirátská unie je známá svou specificky zaměřenou činností, kteréžto může účinně vykonávat pouze na základě plných mocí poskytnutých jí držiteli autorských práv. Na základě izolovaných výzev tohoto subjektu, který plné moci obviněné ani přes její výzvu nedodal, tak nelze dovodit vyvrácení presumpce nevědomosti, kdy osoba danou skutečnost ani vědět nemohla.“*

Osobně se nedomnívám, že rozsudek GS Media by měl být vykládán takto, neboť to přenáší neúměrnou zátěž na držitele a také jde tak trochu proti celému tomu smyslu „nevědomosti o protiprávnosti“. Nicméně v této věci byl podán opravný prostředek a velmi brzo bychom se měli dozvědět, jak bude rozhodnuto o něm.

⁸⁷ Usnesení obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, spisová značka 33 T 54/2016. Dostupné z <https://i.info.cz/files/lupa/323/pirati-filmy-rozsudek-1.PDF>

4.1.6. Filmspeler

Pokud už z výše popsaného textu máte pocit, že SDEU již nemohl přijít s ničím novým, co se sdělování veřejnosti týče, není tomu tak. Na konci dubna 2017 vynesl další rozsudek - Filmspeler⁸⁸, který se mimo jiné oblasti opět zabývá sdělováním veřejnosti.

SDEU se zde věnoval sporu mezi kolektivním správcem Stichting Brein a podnikatelem Jackem Frederikem Wullemsem, který prodával zařízení, které zprostředkovává přenos audiovizuálních dat mezi jejich zdrojem a televizní obrazovkou. Toto zařízení obsahovalo běžný open source počítačový program, ke kterému ale Wullemsem předinstaloval doplňky (tzv. add-ons), které uživatelům umožňovaly velmi jednoduché přehrávání obsahu (většinou filmy a seriály). Tyto doplňky obsahovaly totiž odkazy, které při jejich rozkliknutí přesměrovaly uživatele na Internetové stránky využívající kontinuální přenos audiovizuálního materiálu („streamování“). Kolektivní správce Wullemse nejdříve vyzval k ukončení prodeje zařízení, nicméně po neúspěchu se obrátil na nizozemský soud. Streamování později věnuji celou podkapitolu, tomuto rozhodnutí se tedy budu věnovat primárně z pohledu sdělování veřejnosti.

Spor samotný byl pak především o tom, co všechno je možné podřadit pod pojem „sdělování veřejnosti“ s ohledem na Informační směrnici a také zda v případě streamování, při kterém si vzniká dočasnou kopie autorského díla, neplatí výjimka tzv. „oprávněného užití“. SDEU se v rozhodnutí tradičně zabýval sdělování veřejnosti z širšího pohledu a zopakoval v úvodu v podstatě totéž, ve svých předchozích rozhodnutích, na které i několikrát odkázal. SDEU zde ovšem zdůraznil nepominutelnou úlohu uživatele a jeho aktivní participaci na sdělování. Dále se soud zabýval tím, že ačkoliv pouhé poskytnutí fyzického zařízení pro umožnění nebo uskutečnění sdělování není možné zařadit mezi sdělování veřejnosti, v tomto případě se podobně jako v rozhodnutí SGAE⁸⁹ o pouhé poskytnutí fyzického zařízení nejedná. To SDEU odůvodnil tím, že J. F. Wullems si byl plně vědomý možných důsledků svého

⁸⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. dubna 2017 ve věci C-527/15, Stichting Brein proti Jack Frederik Wullemsov

⁸⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. prosince 2006 ve věci C-306/05, Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA

jednání, když do svého zařízení „Filmspeler“, které prodává, předem nainstaloval zmiňované doplňky umožňující přístup k autorskoprávně chráněným autorským dílům bez dovození držitelů práv a prohlížení těchto autorských děl na televizní obrazovce skrze přímé spojení s Internetem. Navíc by tito uživatelé bez zařízení mohli chráněná autorská díla sledovat pouze obtížně.

SDEU v další části rozsudku dovedl, že počet zákazníků, kteří si Filmspeler pořídili, je natolik velký, že se bude jednat o veřejnost, nicméně nikoliv nutně o novou veřejnost. Nicméně druhým dechem soudní dvůr odkazuje na rozhodnutí GS Media ohledně vědomosti o nelegálním obsahu u odkazů. Tedy na případy, kdy vyvratitelná domněnka nevědomosti není vyvrácena a jednání spočívající v umístění prostého odkazu na protiprávně zveřejněné autorské dílo na Internetu se považuje za sdělování veřejnosti ve smyslu Informační směrnice. Vzhledem k tomu, že Wullems o protiprávnosti odkazu dle SDEU věděl, je prodej zařízení jako je Filmspeler sdělováním veřejnosti.

4.1.7. Ziggo BV aka PirateBay case

Ano, já vím, také jsem si při psaní této práce říkal, že další rozhodnutí už opravdu ale opravdu nepřibude. Nicméně autor této práce míní a SDEU mění. Případ Ziggo BV ⁹⁰, který se věnoval všem dobře známému webu PirateBay, který slouží primárně ke sdělení metadat, které nepřímo slouží k nahrávání a stahování autorských děl za pomoci torrentů. Ve zkratce torrent funguje na principu, že jednotlivé informace jsou rozděleny na malé díly, takže pro ukládání uvedených souborů není třeba využívat centralizovaný server, což zmírňuje zatížení individuálních serverů při procesu sdělení (více se této problematice budu věnovat níže v této práci).

Pro tento případ, který se zabývá zejména sdělováním veřejnosti, je důležité, že webová stránka PirateBay namísto přímého odkazování na soubor nutný pro stažení autorského díla používá tzv. „magnetové odkazy“. Tyto zvláštní odkazy identifikují obsah souboru a odkazují na něj prostřednictvím metadat. Zároveň torrenty, které jsou uživatelům k dispozici na webu PirateBay obsahují v převážné většině autorská díla chráněná autorským právem, aniž nositelé práv udělili provozovatelům a uživatelům této

⁹⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. června 2017 ve věci C-610/15, Stichting Brein proti Ziggo BV a XS4ALL Internet BV

platformy svolení k předmětnému sdílení. Žalování pak jsou poskytovatelé Internetového připojení, jejichž klienti stránku PirateBay navštěvují. Kolektivní správce Stichting Brein se domáhal toho, aby bylo společností Ziggo a XS4ALL přikázáno blokovat doménová jména a IP adresy stránky PirateBay. Tím chtěli zabránit tomu, aby služby těchto subjektů uživatelé nemohli využívat k porušování autorského práva. Na základě tohoto řízení se nizozemský Nejvyšší soud obrátil na SDEU s následujícími otázkami: „*Jedná se o sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 provozovatelem Internetové stránky, jestliže tato Internetová stránka neobsahuje žádná chráněná díla, avšak existuje systém [...], prostřednictvím něhož se indexují a kategorizují metainformace o chráněných dílech, jež se nacházejí v zařízeních uživatelů, aby uživatelé následně na základě těchto informací dokázali nacházet, nahrávat a stahovat chráněná díla?*“

SDEU v rozsudku opět obecně shrnul obecně institut sdělování veřejnosti a jeho prozatímní vývoj. Ze svých předchozích rozhodnutí dovedl, že se v případě metadat na PirateBay nejedná o pouhé poskytnutí fyzického zařízení. SDEU argumentoval tím, že stránka provádí indexaci souborů a celkově se snaží o to, aby umožnila snadnější a jednodušší orientaci uživatelům stránky. Tato zjednodušení zahrnují například, vyhledávač, katalog děl, kde jsou autorská díla zařazena do různých kategorií podle povahy, druhu nebo popularity. Dále SDEU argumentoval tím, že dohled katalogem zajišťují provozovatelé této platformy, kteří kromě toho odstraňují zastaralé nebo vadné soubory a aktivně filtrují některý obsah. SDEU zde dále dovedl, že vzhledem k počtu uživatelů se bude rozhodně jednat o veřejnost a v bodě 45 rozsudku dospěl k tomu, že půjde o novou veřejnost: „*...Z předkládacího rozhodnutí každopádně vyplývá, že s přihlédnutím k okolnosti, kterou výslovně zdůraznil předkládající soud, že značná část souborů torrent nacházejících se na online platformě pro sdílení TPB odkazuje na díla zveřejněná bez svolení nositelů práv, nemohli provozovatelé online platformy TPB nevědět, že tato platforma umožňuje přístup k dílům zveřejněným bez svolení nositelů práv. Za těchto podmínek je třeba shledat, že jde o sdělování „nové veřejnosti“.*

Kromě toho SDEU ze skutkové podstaty dovedl, že PirateBay je provozována za účelem dosažení zisku, neboť je stránka zdrojem příjmů z reklamy. SDEU tak tedy došel k rozhodnutí, že jakákoliv podobná platforma, která za pomocí indexace metadat

chráněných autorských děl a vyhledávače umožňuje uživatelům autorská díla jednoduše nacházet a sdílet je v rámci sítě peer-to-peer, spadá pod režim sdělování veřejnosti.

Osobně vnímám tento rozsudek jako logické pokračování předchozích případů, zejména pak GS Media a nedávalo by mi smysl, kdyby odkazování prostřednictvím magnetických odkazů mělo podléhat jinému režimu než prosté odkazy, jenom proto, že je potřeba specifický počítačový program pro jejich funkcionalitu. Můj odhad je takový, že tento rozsudek bude mít spíše dopad na podobné torrentové stránky jako je PirateBay a na BitTorrenty, než že by určoval směr sdělování veřejnosti do dalších let.

5. Peer-to-Peer, BitTorrent

P2P nebo též Peer-to-Peer (česky překládáno jak rovný-s-rovným) je dalším způsobem užití, které je typické pro počítačové sítě, kde jednotliví uživatelé mají rovnocenné postavení a přímo si spolu vymění informace. Na rozdíl od dříve zmiňovaných způsobů sdílení přes file-hostingové servery zde komunikace neprobíhá přes centrální server, ten buď zcela chybí, nebo plní jen doplňkovou úlohu. Naopak je akcentován význam jednotlivých přístrojů připojených do sítě a jejich množství kvalitu počítačové sítě zvyšuje, neboť častou podmínkou pro připojení do P2P sítě je aktivní zapojení svého přístroje. Ten pak funguje nejenom jako příjemce dat, ale i jako jejich zprostředkovatel, většinou tedy každý uživatel P2P sítě data jak sdílí, tak stahuje. Samozřejmě ne všechny P2P sítě jsou užívány ke sdílení dat, mnohdy mají i další funkcionality, z pohledu této práce jsou však právě tyto sítě důležité.

P2P sítě prodělaly za léta dlouhý vývoj a stále se vyvíjejí, na počátcích Internetu se jednalo asi o nejlepší nástroj ke sdílení dat, neboť sdílení přes servery bylo nesrovnatelně pomalejší a často i nákladnější. Pravdou je, že P2P se i hůře kontrolují, proto velký podíl obsahu, který uživatelé na síti sdílí, je z různých důvodů nezákonný. Menším problémem jsou autorská díla, která mezi sebou sdílí uživatelé bez potřebných oprávnění, větším problémem je naopak dětská pornografie a další společensky nepřijatelný obsah. P2P navíc často bývají zakládány pouze pro menší komunity a bez pozvání se do nich není možné dostat, což vede k zvýšení jejich bezpečnosti. Obvykle každý P2P disponuje vyhledávačem, který dokáže odhalit umístění hledaných dat a umožní uživateli stáhnout obsah od ostatních uživatelů. Důležitý prvek dnešních P2P

sítí je jejich decentralizace, nepůsobí tu tedy jedna autorita a narušit takovou síť jde jen velmi obtížně.

Co se týče vztahu P2P sítí a užívání autorských děl z právního pohledu je to vlastně velmi podobné jako sdílení přes server. Uživatel zde nejčastěji autorské dílo rozmnožuje a zároveň sděluje veřejnosti. Navíc není nutné, jestli skutečně k přenosu dat (autorského díla) došlo či nikoliv, neboť už jen okamžikem poskytnutí možnosti přenosu dochází ke sdělování autorského díla.⁹¹ Obecně zde jde uplatnit institut volného užití, ale vzhledem k rozsudku ACI Adam a k tomu, že naprostá většina autorských děl skrze síť sdílených je z neoprávněného zdroje, nemyslím si, že je možné se volného užití dovolávat. Problémem je i určit identitu uživatelů, neboť většina P2P sítí svoje data šifruje a snaží se o maximální anonymitu, na druhou stranu zde není centrální autorita, která by mohla být odpovědná a pro poskytovatele informačních služeb (typicky poskytovatel připojení k Internetu) zde platí již výše zmiňovaný režim ZSIS. SDEU sám ostatně konstatoval, že postupovat proti poskytovatelům Internetového připojení není vhodná cesta, ve svém rozsudku SABAM⁹², ve kterém se vyjádřil tak, že poskyvatelé připojení nemají povinnost blokovat či kontrolovat P2P síť.

Nyní je mezi uživateli patrně nejrozšířenější decentralizovaná síť fungující na P2P principu – BitTorrent. Technologie BitTorrent funguje na principu rozdělení souborů na velmi malé fragmenty původního autorského díla, uživatelé pak mezi sebou sdílí pouze fragmenty těchto souborů, což umožňuje snazší přenos. Zde jen možná poznámka na okraj, že dle českého Autorského zákona je chráněno autorské dílo nejen jako celek ale i část autorského díla. Není zcela jasné, jestli i pouhý fragment autorského díla by skutečně byl považován za část autorského díla, ostatně se k ochraně částí autorského díla vyjadřoval i SDEU v rozhodnutí Infopaq⁹³. Nicméně já zastávám ten názor, že

⁹¹ TELEČEK, I., TŮMA, P., Autorský zákon: Komentář, 1. Vydání, Praha: C. H. Beck 2007, ISBN 9788071796084, str. 218

⁹² Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. července 2009 ve věci C-5/08, Infopaq International A/S Danske Dagblades Forening

⁹³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. dubna 2011 ve věci C-70/10, Scarlet Extended SA proti Scarlet Extended

jelikož může docházet ke stažení fragmentů od velkého množství uživatelů (teoreticky od každého jeden fragment) klidně až do kompletnosti celého autorského díla, mělo by být toto považováno za sdělování.

Pro užívání technologie BitTorrent dále musí každý uživatel na svém zařízení mít nainstalovaný počítačový program, který je schopen spouštět soubor s příponou *.torrent*, tento program se nazývá BitTorrentový klient a prostřednictvím jeho uživatel stahuje či sdílí fragmenty. Jak jsem psal výše, neexistuje žádný centrální server, na který jsou data nahrávána a posléze stahovaná, ale funguje zde přímé spojení mezi uživateli. Ti se podle svého chování u každého chování označují jako seeds (sémě) či leechers (píjaviče). Pro jejich propojení pak slouží server nazvaný BitTorrent tracker⁹⁴.

Klientů pro BitTorrent existuje několik a krom designu a nějakých funkcionalit navíc se od sebe v mnohém neliší. Za zmínku možná stojí, že kromě připojení k torrentu klient často umožňuje uživatelům i soubory s příponou *.torrent* vytvářet. Jak tedy běžní uživatelé torrenty získávají? Nejčastěji je to přes webové stránky opatřené vyhledávačem, který jim umožní soubory s příponou *.torrent* vyhledat a skrze klienta za použití magnetického odkazu i stáhnout. Přesně na tomto principu funguje i výše zmiňovaná webová stránka PirateBay ve shodně označovaném rozhodnutí SDEU⁹⁵. V tomto rozhodnutí soudní dvůr vložil do rukou držitelům majetkových práv silný a dle mého názoru účinný názor, jak se proti těmto webovým stránkám bránit. SDEU zde definici „platformy pro šíření torrentů“ popsal široce, takže rozhodnutí bude možné aplikovat na většinu z nich. Dost možná tak časem skončí doba volně přístupných torrentových souborů pro uživatele.

Kromě velmi aktuálního rozhodnutí SDEU byl vydán na téma PirateBay (a obecně P2P sítě) švédským soudem v roce 2009 rozsudek, ve kterém byli švédští občané odsouzeni jako provozatelé této webové stránky. Je ovšem třeba tento rozsudek brát s jistou rezervou s ohledem na jeho stáří a na švédské právo. Soud zde tehdy dovedl trestní odpovědnost provozovatelů jakožto účastníku na trestném činu proti držitelům

⁹⁴ ČERMÁK, J., Ochrana autorského práva v prostředí peer to peer sítí typu BitTorrent s přihlédnutím k rozsudku ve věci The Pirate Bay, in Právní rozhledy, 2010, roč. 18, č. 8, s. 272–280.

⁹⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. června 2017 ve věci C- 610/15, Stichting Brein proti Ziggo BV a XS4ALL Internet BV

majetkových práv. Švédský soud argumentoval tím, že provozovatelé webové stránky poskytlí uživatelům vyhledávač, jednoduchý proces nahrávání a stahování dat nutných k provozu BitTorrentových klientů (tedy torrentové soubory) a tudíž přispěli k páčání trestného činu.⁹⁶

Nechci příliš odhadovat budoucnost P2P sítí, spousta povolanějších tu činilo přede mnou a jejich odhady se nevyplnili. Nicméně na autora této práce to působí tak, že velké P2P a torrentové sítě časem skončí a roztrhnou se do menších komunitních sítí. Sám jsem zkoušel, jak je obtížné se do nějaké takové komunity dostat a náročné to není, pokud je člověk trochu zběhlejší uživatel Internetu – vyžaduje to schopnost takovou komunitu najít a rozpoznat, dále být schopný si vytvořit účet a vést základní komunikaci s administrátorem komunity, někde je dokonce nutné zaplatit menší poplatek (cca 100 korun) či nejdříve nasdílet ostatním obsah (což jsem nečinil). Z mého pohledu jsou tyto podmínky nastaveny tak, aby odradily občasné uživatele Internetu, nicméně s menší časovou či finanční investicí je většina komunit otevřena každému.

6. Streaming

S tím jak se rozšiřoval přístup k Internetu a jeho rychlost, začaly se objevovat nové způsoby užívání Internetu. I když se nedomnívám, že by tuto práci četl někdo výrazně mladší, než jsem já, rád bych si krátce zavzpomínal na dobu, kdy se na Internet připojovalo až po sedmé hodině večer, protože po sedmé byl o polovinu levnější. Při připojování (vytáčení) se navíc vždycky ozývaly podivné zvuky modemu, který asi už navěky budu mít s Internetem spojené. Až nedávno jsem zjistil, že ty zvuky skutečně měly smysl a opodstatnění, pokud je to pro vás také novinka, tak doporučuji tento článek⁹⁷. Každopádně v té době, kdy spojení bylo přerušeno každým telefonátem a na obrázek spoře oděných slečen se čekalo i několik minut, nejspíše nikdo nečekal, že za

⁹⁶ MAISNER, Martin a Zdeněk VANÍČEK. Odpovědnost za obsah přenosu v elektronických komunikacích. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 122 - 123. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-964-7.

⁹⁷ Dial-up modem sounds analyzed and explained - The Verge. The Verge [online]. Copyright © 2017 [cit. 13.07.2017]. Dostupné z: <https://www.theverge.com/2012/6/1/3057679/dial-up-modem-sound-explained>

několik let bude možné přehrávat audiovizuální autorského díla bez nutnosti uložení na zařízení uživatele.

Jde tedy o přenos dat mezi zařízením uživatele a serverem umístěným na Internetu (či přímo mezi zařízením jiného uživatele) tzv. streaming. Jelikož u koncového uživatele dochází pouze k vytvoření dočasné rozmnoženiny, není potřeba získávat pro sledování souhlas držitele autorských práv, neboť zde bude možné uplatnit výjimku dle § 38a Autorského zákona. Na druhou stranu osoba, která autorské dílo provozuje streaming (tedy umožňuje ostatním autorské dílo přehrávat) bude oprávnění jistě potřebovat.

Náš právní řád streaming jako takový neupravuje, nicméně je běžně řazen ke sdělování autorského díla veřejnosti.⁹⁸ Právní režim streamingu jako takového pro provozovatele velmi blízko jeho sdělování skrze filehostingové servery nebo webové stránky, podobnost můžeme spatřovat zejména ve vytváření rozmnoženiny (pokud je nahrána na server) a ve sdělování veřejnosti. Streaming je v poslední době velmi na vzestupu, služby jako Netflix, Spotify či YouTube mají milióny uživatelů. K velkému rozšíření streamingu došlo také díky rozvoji nových zařízení, jako jsou tablety či chytré telefony. Samozřejmě s rozvojem legálního streamingu se objevuje i streaming nelegální. Objevuje se velké množství webů, které skrze emebdované linky umožňují sledovat neoprávněně nahraná autorská díla. Asi bych měl také zmínit, že velké množství streamovaného obsahu tvoří i autorská díla, která se uživatelé z různých morálních důvodů rozhodli nestahovat, nejtypičtěji se jedná o pornografické materiály.

Co se týče soudních rozhodnutí na téma streamingu, tak v rozsudku TV Catch Up⁹⁹ SDEU dovodil, že sdělování veřejnosti je třeba vykládat vždy široce, a tak i streaming po Internetu je třeba vykládat jako sdělování veřejnosti. Další velmi zajímavé rozhodnutí, které by mohlo současný výklad streamingu změnit je již zmiňovaný rozsudek Filmspeler¹⁰⁰. V rámci tohoto řízení byla SDEU položena otázka, zda spadá streamování autorského

⁹⁸ TELEČEK, I., TŮMA, P., Autorský zákon: Komentář, 1. Vydání, Praha: C. H. Beck 2007, ISBN 9788071796084, str. 224

⁹⁹ Rozsudek Soudního dvora ze 7. března 2013 ve věci C-607/11, ITV Broadcasting Ltd a další v. TV Catch Up Ltd

¹⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. dubna 2017 ve věci C-527/15, Stichting Brein proti Jack Frederik Wullemsov

díla koncovými uživateli pod výjimku technických rozmnoženin a pokud ne, jestli je takovéto užívání v rozporu s třístupňovým testem nebo nikoli.

SDEU se zabýval tím, že dle Informační směrnice je rozmnožování autorského díla možné podřadit pod výjimku technické rozmnoženiny, když splňuje pět podmínek: je tento úkon dočasný; je krátkodobý nebo příležitostný; tvoří nedílnou a podstatnou část technologického procesu; výhradním účelem tohoto procesu je umožnit přenos v rámci sítě mezi třetími stranami uskutečněný zprostředkovatelem nebo oprávněné užití autorského díla nebo jiného předmětu ochrany, a tento úkon nemá žádný samostatný hospodářský význam. Tyto podmínky jsou kumulativní v tom smyslu, že nedodržení jediné z nich má za následek, že úkon rozmnožení není vyňat z ochrany.

SDEU zde poukázal na různé reklamy na zařízení Filmspeler a konstatoval, že uživatel zařízení musel vědět o tom, že odkazy v zařízení vedou k neoprávněně sdělenému autorskoprávně chráněnému obsahu. SDEU také zmínil, že dočasné rozmnožení autorských děl chráněných autorským právem pořízené na zařízení Filmspeler navíc mohou být v rozporu s třístupňovým testem, v rozsudku pak přímo vyslovil: *“Ustanovení čl. 5 odst. 1 a 5 směrnice 2001/29 musí být vykládána v tom smyslu, že dočasné úkony rozmnožení učiněné na takovém multimediálním přehrávači, jako je přehrávač dotčený ve věci v původním řízení, během kontinuálního přenosu audiovizuálního materiálu („streamování“) díla chráněného autorským právem z Internetové stránky třetí strany, na niž je toto dílo nabízeno bez svolení nositele autorského práva, nesplňují podmínky uvedené v těchto ustanoveních.“*

Je těžké odhadovat, do jaké míry rozsudek Filmspeler ovlivní streamování vzhledem k tomu, že zde chybí obecnost a naprostá většina streamovaných přenosů neprobíhá přes podobné multimediální přehrávače. Mohla by to být však první vlaštovka k tomu, aby časem i zde došlo k dalšímu omezování.

7. Webcasting

Webcasting je zvláštním druhem streamování, kdy od klasického streamování se odlišuje tím, že uživatel si nevolí čas, kdy se rozhodne obsah přehrát. Webcasting totiž probíhá v reálném čase a pro všechny uživatele je v jeden moment zpřístupněný stejný

obsah. Svým způsobem tak má velmi blízko k vysílání radia či televize, kdy si také uživatel nevybírám jaký obsah, v jaký čas si přehraje (služby on demand). Webcasting tak často používají právě i tradiční rádiové a televizní stanice jako další způsob vysílání, kterým můžou dosáhnout na další posluchače. Jeho velkou výhodou jsou relativně nízké náklady.

Další výhodou webcastingu, je že jelikož nenaplnuje definici vysílání dle § 2 dost. 3 písmeno a) zákona 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání není potřeba získávat licenci pro provoz, alespoň takový byl dříve výklad Jiřího Čermáka¹⁰¹. Nicméně i komentář k tomuto zákonu tvrdí to samé: „*Za televizní vysílání nelze považovat služby na vyžádání (Internet) využívající sítě elektronických komunikací, byť jejich obsah může být podobný televiznímu vysílání (poskytování audio a audiovizuálního či zpravodajského obsahu na vyžádání). Směrnice podřazuje pod svůj režim i audiovizuální mediální služby na vyžádání (tj. nelineární audiovizuální mediální službu), která je definována jako služba poskytovaná poskytovatelem mediálních služeb za účelem sledování pořadů v okamžiku zvoleném uživatelem a na jeho individuální žádost na základě katalogu pořadů sestaveného poskytovatelem mediálních služeb. Předpokládá se přijetí zákona o audiovizuálních mediálních službách, který bude otázku poskytování těchto služeb řešit.*”¹⁰²Zákon o kterém se komentář zmiňuje, byl přijat v roce 2010 jako zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů.

Nicméně stejně jako u streamování je pro provoz webcastingu potřeba získat oprávnění od držitele autorských práv, jinak provozovatel neoprávněně zasahuje do práva sdělovat autorské dílo.

¹⁰¹ ČERMÁK, Jiří. Internet a autorské právo. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4, str. 125

¹⁰² CHALOUPOKOVÁ, Helena. Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání a předpisy související: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-143-7.

8. Instant messaging a tradiční e-mail

Používání e-mailu či aplikací umožňující posílání zpráv v reálném čase tzv. instant messaging se stalo běžnou součástí komunikace v naší společnosti. Aplikace jako WhatsApp, Facebook messenger, SnapChat nebo starší ICQ jsou často na mobilních zařízeních už předinstalovány. V rámci těchto komunikací využívající Internet jsou denně vyměňovány audionahrávky, fotky, obrázky, krátká videa či jiná autorská díla, je proto namístě napsat pár slov o právním režimu takové komunikace.

Pro užívání autorského díla skrze e-mail či instant messaging se uplatní v podstatě stejný režim, jako pro kterékoliv jiné sdílení autorských děl na Internetu. Odesláním emailu či zprávy, která obsahuje autorské dílo, dochází k rozmnožování autorského díla dle § 13 Autorského zákona, zároveň ale dochází i ke sdělování autorského díla veřejnosti dle § 18 odst. 2 Autorského zákona. Dle Autorského zákona totiž stačí být i jeden další subjekt, za předpokladu, že bude mít k autorskému dílu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby. Pro odeslání autorskoprávně chráněného autorského díla je tedy potřeba získat oprávnění od držitele autorských práv. V případě, že osoba zasílá zprávu sama sobě, se o užití se jednat nebude.

9. Ochrana autorských práv

V následující kapitole bych se rád zabýval instituty, které umožňují držitelům autorských práv více či méně účinně chránit svá autorská díla v případě neoprávněného zásahu do těchto práv. Co se týče právní ochrany, tak ji rozdělujeme na soukromoprávní (autorské právo a občanské právo) a veřejnoprávní ochranu (správní a trestní právo).

Mimo právní rovinu pak stojí prostředky technické ochrany, které mohou a nemusí mít právní základ, nicméně autorské dílo fakticky chrání.

9.1. Soukromoprávní ochrana

V případě, že se držitel autorských práv zjistí, že bylo zasaženo do jeho autorských práv a rozhodne se svá práva vymáhat, vždy by měl nejprve využít občanskoprávní instituty

ochrany. Občanské právo stojí na zásadě, že právo svědčí bdělým a proto jakékoliv občanskoprávní řízení před soudem je vždy zásadně na návrh a nikoliv ex offio.

Nároky držitele autorských práv jsou uvedeny demonstrativním výčtem v § 40 Autorského zákona, důležité je že veškeré nároky stojí na principu objektivní odpovědnosti narušitele, proto není třeba prokazovat zavinění, stačí prokázat, že k zásahu do autorských práv skutečně došlo.

Zásahy do výlučných autorských práv mohou zasahovat jak v rovině majetkových práv, tak osobnostních. Dle komentáře¹⁰³ je možné tyto zásahy či delikty dělit na ty, které autorské právo přímo porušují a na ty, které ho ohrožují. Nároky mohou být v žalobě uplatněny jednotlivě, ale i kumulativně.

Co se týče nároků uvedených v Autorském zákoně, může se autor domáhat zejména:

- určení svého autorství soudem.
- poskytnutí informací o neoprávněném zásahu, rozsah těchto informací je stanovený Autorským zákonem. Zákon určuje i osoby, které jsou povinny informace poskytnout, třebaže nejde přímo o narušitele.
- zákazu ohrožení svého práva a neoprávněného zásahu do svého práva, tedy tzv. negatorní nárok. Autor se zde v žalobě domáhá, aby se narušitel zdržel jednání, které zasahuje do jeho práv.
- odstranění následků zásahu do práva, tedy uvedení do původního stavu před zásahem. Často se jedná o zničení či odstranění rozmnoženin či napodobenin autorského díla nebo prostředků, které slouží k jejich výrobě.
- poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu. Autorský zákon zde uvádí možnost omluvy, mnohem častější ale bývá požadováno zadostiučiněním v penězích.

¹⁰³ TELEČ, I., TŮMA, P., Autorský zákon: Komentář, 1. Vydání, Praha: C. H. Beck 2007, ISBN 9788071796084, str. 418.

- zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora. Zákazem služby je v extrémních případech možné docílit i například zákazu filehostingového serveru.

V § 40 Autorského zákona je také uvedeno, že autorovi, jehož žaloba byla úspěšná, a jehož návrhu bylo vyhověno, může soud přiznat v rozsudku právo uveřejnit rozsudek na náklady účastníka. Soud podle okolností určí i rozsah, formu a způsob uveřejnění. Tento nárok je nicméně uveden až ve třetím odstavci a dle mého názoru stojí trochu mimo ostatní nároky, nejbliže má ale nejspíše k omluvě.

Z mého pohledu je ale asi nejdůležitějším odstavcem čtvrtý, který říká: *“Právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení podle zvláštních právních předpisů zůstává nedotčeno; místo skutečně ušlého zisku se autor může domáhat náhrady ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem. Výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s dílem, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, činí dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem.”*¹⁰⁴ Autor tedy nemusí v případě vzniklé škody prokazovat skutečný ušlý zisk, což by pro něj mohlo být obtížné. Navíc zde zákonodárce přichází se speciální úpravou oproti bezdůvodnému obohacení obsaženému v § 2991 odst. 1 Občanského zákoníku, kdy autor může žádat po narušiteli dvojnásobek obvyklé odměny. V obou ustanoveních spatřuji velkou výhodu pro držitele autorských práv, co se týče soukromoprávní ochrany.

Ostatně v relativně nedávném sporu *Stowarzyszenie Filmowców Polskich*¹⁰⁵ se SDEU na podobné téma vyjádřil takto: *“Článek 13 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava dotčená v původním řízení, podle níž může poškozený nositel autorských práv požadovat od osoby, která tato práva porušila, buď náhradu škody, kterou utrpěl, s přihlédnutím*

¹⁰⁴ Ustanovení § 40 odst. 4 Autorského zákona

¹⁰⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. ledna 2017 ve věci CC-367/15, *Stowarzyszenie „Oławska Telewizja Kablowa“* proti *Stowarzyszenie Filmowców Polskich*

ke všem relevantním aspektům daného případu, anebo platbu dvojnásobku příslušné odměny, která by mu musela být zaplacená v případě udělení oprávnění k užívání dotyčného díla, aniž by tento nositel musel prokazovat skutečnou škodu.“

K soukromoprávní ochraně autorských děl na Internetu má i relativně blízko také ochrana před nekalou soutěží či všeobecná ochrana osobnosti dle Občanského zákoníku. Obojí je často možné uplatnit současně s ochranou dle Autorského zákona, všeobecná ochrana osobnosti například u audiovizuálních záznamů či fotek, ustanovení o nekalé soutěži má často souvislost s doménovými jmény či obchodními firmami.

Na závěr je nutno ovšem podotknout, že vzhledem k tomu, že žaloby jsou zásadně návrhové a autoři musí sami aktivně sledovat, zda není jejich autorské dílo neoprávněně užíváno, velká část neoprávněných zásahů do autorských práv není nikdy odhalena. Další věcí je to, že velké množství i těch odhalených zásahů neskončí žalobou. Je to dáno tím, že menší porušení se autoři často rozhodnou buď neřešit či řešit jinou cestou, neboť často stačí narušiteli zaslat výzvu o porušování práv.

9.2. Veřejnoprávní ochrana

9.2.1. Trestní právo

Jak jsem psal výše, veřejnoprávní ochranu je možné rozdělit na trestní a správní. Trestní zákoník a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, se uplatní u těch nejzávažnějších zásahů do práv autora, tedy v případech, kdy je společenská škodlivost činu natolik závažná, že není možné uplatnit správní či občanské právo. Nejdůležitější z hlediska této práce je pak ustanovení § 270 Trestního zákoníku nazvané „Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi“. To stanoví, že kdo neoprávněně zasáhne **nikoli nepatrně** do zákonem chráněných práv k autorskému dílu... bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Pojem nikoliv nepatrně je zde klíčový, protože stanoví, že škoda musí převýšit částku 5000,- Kč.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Ustanovení § 138 Trestního zákoníku

Další odstavce tohoto paragrafu se pak zabývají kvalifikovanou skutkovou podstatou, kdy s větší společenskou škodlivostí je možné uložit přísnější sankce.

Objektem trestného činu Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi je zájem společnosti na ochraně autorských práv a pro jejich spáchání je třeba úmysl pachatele.

9.2.2. Správní právo

Ne každé podobné protiprávní jednání, ale dosahuje společenské škodlivosti trestného činu. Pro ty činy, které mají menší stupeň škodlivosti, je možné uplatnit ustanovení obsažená v hlavě VI Autorského zákona., která upravuje správní delikty. Delikty dle Autorského zákona projednává obecní úřad s rozšířenou působností, jehož územním obvodu byl přestupek spáchán, případně ministerstvo.¹⁰⁷

Zákon od sebe odlišuje delikty (přestupky) fyzických osob, právnických osoby a fyzických osob podnikajících (jiné správní delikty) je ovšem třeba říct, že vzhledem k novému přestupkovému zákonu¹⁰⁸ se terminologie mění u všech správní deliktů jednoduše na přestupek.

Skutkové podstaty přestupků, které dle mého názoru mohou být páčány v prostředí Internetu, jsou: neoprávněné užití autorského díla, uměleckého výkonu, audiovizuálního záznamu, rozhlasového nebo televizního vysílání nebo databáze, dále se přestupku dopustí ten, kdo neoprávněně zasahuje do práva autorského způsobem uvedeným v § 43 odst. 1 nebo 2 anebo v § 44 odst. 1 Autorského zákona (obcházení technických prostředků ochrany). V úvahu též přichází i účast na prodeji originálu autorského díla uměleckého při nesplnění oznamovací povinnosti. Za přestupky je možné uložit pokutu do výše 150 000 Kč.

¹⁰⁷ Ustanovení § 105 písmeno c) Autorského zákona

¹⁰⁸ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

9.3. Technické prostředky ochrany

S rozvojem Internetu a nových technologií se objevila snaha tvůrců a držitelů autorských práv nalézt řešení, které by zabránilo lidem v kopírování či neoprávněném využívání autorských děl. I když z právního hlediska autorská díla chráněna byla, v praxi stejně k zásahům do práv docházelo a autor neměl často ani možnost se o tomto zásahu ani dozvědět. Hlavní myšlenkou prostředků technické ochrany (anglicky Digital rights management či DRM) bylo preventivně zabránit neoprávněným uživatelům užít autorské dílo namísto toho sankciovat je až poté, co k užití došlo.

Autoři tedy začali experimenty s technickým řešením, které by podobně jako zámek na dveřích umožňovalo data „otevřít“ pouze řádnému uživateli. První ochrany vznikaly už na disketách a stály zejména na ochranném počítačovém programu, který byl na disketách umístěn společně s dalším obsahem. Toto řešení odstartovalo dlouho válku, která trvá do dnešních dnů, válku mezi vývojáři a takzvanými „crackery“¹⁰⁹ což jsou lidé, kteří z vlastních pohnutek tyto ochrany překonávají a radí lidem, jak je obejít. Tuto skupinu si dnes lidé často spojují s hackery, jde ale o dvě různé skupiny.

V 90. letech se obsah začal namísto po disketách šířit po CD a opět to znamenalo změnu přístupu k technologické ochraně. Nejúčinnější, ale také nejdražší ochranou bylo zapsání dat do oblasti CD, které nebylo možné kopírovat bez speciálního čipu. Výrazně levnější a také častěji využívanou metodou byl kód, který byl uveden v manuálu, který dostal pouze řádný uživatel. Podobných kódových ochran bylo obecně více, byly zde kódy, které jste po telefonu nahlásili a výměnou jste teprve dostali přístupový kód. Tyto metody, ač účinné, vedly k velké kritice ze strany oprávněných uživatelů, kteří ztráceli možnost s obsahem dále nakládat.

Dnes se můžeme setkat s více typy ochran, jak těch hardwarových, které se spárují s určitým počítačem, tak softwarových, kde je zapotřebí nějaký aktivační kód či jiná forma registrace. S podobnou ochranou se nejspíše setkal každý z nás, takže ji dále rozvádět nebudu a zaměřil bych se na to, jak jsou tedy tyto ochrany řešeny podle práva,

¹⁰⁹ Definition - What does Crack mean? [online]. [cit. 30. května 2017] Copyright ©| JANSSSEN, Cory | [cit. 1.června.2017] Dostupné z: <https://www.techopedia.com/definition/10256/crack>

neboť zákonodárce se rozhodl, že je třeba tyto technická řešení chránit proti těm, kteří je překonávají. Učinil tak v § 43 Autorského zákona: „*Do práva autorského neoprávněně zasahuje ten, kdo obchází či jinak maří účinné technické prostředky ochrany práv podle tohoto zákona.*“ Dle tohoto ustanovení, je tedy obecně obcházení těchto technických ochranných prostředků automaticky porušením autorského práva.

Nejprve je tedy třeba zjistit, co přesně zákon za technické prostředky považuje. Jejich právní definici nalezneme hned ve třetím odstavci stejného paragrafu: „*Účinnými technickými prostředky podle tohoto zákona se rozumí jakákoli technologie, zařízení nebo součástka, která je při své obvyklé funkci určena k tomu, aby zabráňovala nebo omezovala takové úkony ve vztahu k dílům, ke kterým autor neudělil oprávnění, jestliže užití díla může autor kontrolovat uplatněním kontroly přístupu nebo ochranného procesu jako je šifrování, kódování nebo jiná úprava díla nebo uplatněním kontrolního mechanismu rozmnožování.*“ Problémem ovšem může být střet technické ochrany s výjimkami z užití danými Autorským zákonem. Zákonodárce naštěstí na možný střet pamatoval a ve čtvrtém odstavci ukládá povinnost umožnit výkon zákonných výjimek. Důležité vzhledem k této práci ale je, že držitel práv nemá povinnost tak činit pro užití pro osobní potřebu.

Technickým prostředkům ochrany a jejich obcházení se věnoval i SDEU ve svém rozsudku PC Box¹¹⁰, ve kterém společnost PC Box prodávala zařízení sloužící k obcházení technického zabezpečení herní konzole Nintendo. Podle PC Box se Nintendo snaží zabránit užívání nezávislého softwaru, který je určen k tomu, aby umožňoval přehrávání souborů MP3, filmů a videí na konzolích za účelem plného využívání těchto konzolí, což je funkcionalita, kterou konzole sama o sobě neumožňovala, a to byl dle PC Box důvod, proč vyvinula program, který dokázal obejít technické prostředky konzole. Když to poněkud zjednoduším, tak SDEU rozhodl v tom smyslu, že je třeba vždy na konkrétní případ aplikovat test proporcionality a nedá se jednoznačně říct, že by technické zabezpečení bylo vždy absolutně dobré či špatné. Nicméně v případě nepřiměřenosti technických prostředků ochrany, je možné ochranu

¹¹⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2014 ve věci Věc C-355/12, Nintendo Co. Ltd a další v. PC Box Srl, 9Net Srl

legálně prolomit, pokud sledovaný cíl je odlišný od pouhého obejití ochranných prostředků s cílem protiprávně jednat.

Do této kapitoly se hodí také zmínit ustanovení § 44 Autorského zákona o ochraně elektronických informací o správě práv k dílu. Komentář tento pojem definuje jako:“... „informace o správě práv“ je ve smyslu čl. 7 Informační směrnice nutné chápat v nejširším slova smyslu. To znamená, že půjde o jakékoliv informace, které identifikují dílo, autora nebo jakéhokoliv jiného nositele práv, nebo informace o náležitostech a podmínkách užití díla. Příkladem chráněné elektronické informace je digitální kód nebo vodoznak začleněný do díla nebo rozmnoženiny díla v elektronické formě, např. informace objevující se u digitálního vysílání apod”.¹¹¹ Toto ustanovení míří také na ochranu prostředků technické ochrany, příkladem může být ochrana u elektronických knih, kdy DRM na každou stránku vepíše jméno a identifikátor kupujícího, aby tak zabránil této osobě dílo dále šířit. Dále se často používá například technika vodoznaků. Cílem je často upozornit uživatele na to, že autorské dílo je chráněno a uživatel může být snadno identifikován (či je vodoznakem přímo snížena hodnota autorského díla) a díky tomu ho odradit od šíření autorského díla.

Osobně technické prostředky považuji za dobrou cestu, kterou se vydat, vývoj v poslední době velmi pokročil a vydal se správným směrem. Dříve byla představa her, knih, filmů či hudby uzamčených v prostoru, ke kterému byl přístup pouze přes ověřený účet nereálná, neboť tvůrci nebyli schopni spolupracovat a většina autorských děl spoléhala na individuální ochranu. Dnes máme služby Amazonu pro E-booky, I-tunes či GooglePlay pro hudbu a pro filmy, Steam či Origin pro hry a všechny tyto služby fungují jako tržiště i technické zabezpečení zároveň. Uživatel může zakoupený obsah spustit, pouze pokud je přihlášen do této služby a obsah není možné otevřít skrze jiné programy. Zároveň přináší uživateli minimum omezení (dnes už například není nutné být během hraní stále online pouze při nákupu), ale přináší mu i mnoho výhod - například snadný přístup k obsahu z kteréhokoliv zařízení při přihlášení. Domnívám se, že tento způsob se ukázal jako akceptovatelný a výhodný pro obě strany a jsem zvědavý, jak se bude dále vyvíjet.

¹¹¹ CHALOUPOKOVÁ, Helena. Autorský zákon: komentář. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2. str. 87

10. Závěr

V práci jsem se snažil nejdříve obecně ve světle národní a evropské úpravy vysvětlit základní pojmy a historický vývoj. Poté jsem se snažil přiblížit užívání autorských děl v prostředí Internetu a poukázat na jeho specifika. Věnoval jsem se judikatuře SDEU, která v posledních letech nejvíce napomáhá formovat přístup k novým technologiím. Vzhledem k neustálému vývoji vpřed, a to jak v informační společnosti, tak v přístupu práva k němu, je práce vysoce aktuální, protože odráží nedávná rozhodnutí soudů, přičemž některé z nich nejsou starší než několik týdnů.

Práci jsem se zároveň snažil pojmut zázivně a pracovat s tématy, která jsou aktuální pro každého uživatele Internetu. Snažil jsem se přiblížit základní pravidla Internetu, týkající se autorských děl a vysvětlit, co je na Internetu povolené, co již ne a jaká jsou možná rizika. Dále si tróufám tvrdit, že práce komplexně odráží vývoj sdělování autorských děl veřejnosti, který je momentálně jedním z hlavních témat SDEU v rámci práv duševního vlastnictví.

Pokud jde o můj postoj k vývoji v judikatuře, tak hodnotím rozhodování SDEU poněkud rozporuplně. Přijde mi, že soudci často pro své rozhodování nemají právní základ, ale jelikož si uvědomují, že pokud by právo aplikovali, výsledek by výrazně omezil informační společnost a de facto „rozbil Internet“. Tudíž hledají záchranné sítě, které vyhoví právu, ale zároveň umožní společnosti se dále rozvíjet. Osobně tohle vnímám zejména u rozhodování ve věci sdělování autorských děl veřejnosti a dle mého názoru to jednoznačně ukazuje na neaktuálnost právních předpisů, kterými se soudy musí řídit. Na druhou stranu pokud nemají soudci oporu v právu, neměli by hledat různé cesty jak zákon obejít, domnívám se, že takhle jejich místo v systému nefunguje.

Nicméně poslední dobou vidím boj proti neoprávněnému užívání a myslím si, že tento směr je vesměs správný. Mělo by být jen jasněji komunikováno i laikům, aby pochopili, co je dovoleno a co už naopak ne. Pokud Evropská unie zapracuje také na tom, jak rozhodnutí SDEU předat a přiblížit běžným lidem, domnívám se, že by tím mohla užívání autorských děl na Internetu výrazně ovlivnit správným směrem.

Naopak velmi pozitivně vnímám to, kam směřuje trh s autorskými díly na Internetu. Objevují se platformy, které dokáží uspokojit cenou jak zákazníky, tak autory a čím dál víc se daří vynechávat zbytečně složitou distribuční síť. K Internetu dříve skeptičtí autoři začínají chápat, že Internet může být dobrý sluha, ne jen zlý pán, a tak začínají čím dál tím více poskytovat svá autorská díla prostřednictvím nových služeb. Před pár lety bylo pirátství mnohem lákavější, protože umožňovalo uživatelům přehrát si autorské dílo bez nutnosti opustit domov a pro získání legálního obsahu bylo třeba vynaložit mnohem větší úsilí. To dnes již neplatí a my můžeme sledovat pozvolný nicméně stálý odklon od pirátství k užívání legální zdrojů. Moje přesvědčení je takové, že nadále musí docházet primárně k osvětě mezi uživateli, aby se tento trend dále prohluboval.

Seznam zkratek

ARPA	Advanced Research Projects Agency
ARPANET	Advanced Research Projects Agency Network
Autorský zákon	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Bernská úmluva	Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl, která byla uzavřena 9. září 1886
ČR	Česká republika
ČPS	Česká pirátská strana
DRM	Digital rights management
GNU GLP	GNU General Public License
BSD licence	Berkeley Software Distribution licence
MIT Licence	Svobodná licence vzniknuvší na Massachusettském technologickém institutu
EUSD	Soudní dvůr Evropské unie
EU	Evropská unie
EHS	Evropské hospodářské společenství
ICCAN	Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
ICT	Information and Communication Technologies
Informační směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
IT	Informační technologie
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Obchodní zákoník	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Zrušen k 1. 1. 2014.
P2P	Peer-to-peer

Římská úmluva	Úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových snímků a rozhlasových organizací
Sb.	Sbírka zákonů
Streamování	Kontinuální přenos audiovizuálního materiálu
Trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví
URL	Uniform Resource Locator
USA	United States of America
WCT	WIPO Copyright Treaty
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví
WPPT	WIPO Performance and Phonograms Treaty
WTO	Světová obchodní organizace
Zákon o SIS	Zákon č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použité literatury

Knížní publikace

ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Linde Praha, 2003. 251 s. ISBN: 80-7201-423-4.

ČERMÁKOVÁ-VLČKOVÁ, A; SMEJKAL, V. *Autorská díla v hromadných sdělovacích prostředcích*. Praha: Linde Praha, 2009. 152 s. ISBN: 978-80-7201-744-7.

HULMÁK, M. a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2072 s, ISBN 978-80-7400-287-8

Holcová, I. a Křest'ánová, V.: *Občanský zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-638-9.

CHALOUPKOVÁ, H.; HOLÝ, P. *Autorský zákon: Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 477 s. ISBN 978-80-7400-432-2.

JAKL, L. *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012. 163 s. ISBN: 978-80-86855-87-5.

JANSA, Lukáš a Petr OTEVŘEL. *Softwarové právo*. 2. vyd. Brno: Computer Press, 2014. ISBN 978-80-251-4201-1.

JANSA, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 9788025146644.

KŘÍŽ, J. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových 2010*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN: 978-80-87146-41-5.

KŘÍŽ, J.; HOLCOVÁ, I.; KORDAČ, J.; KŘEŠŤANOVÁ, V., *Autorský zákon: Komentář a předpisy související*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2005. 792 s. ISBN: ISBN 80-7201-546-X.

MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-638-7

MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0.

MAISNER, Martin a Zdeněk VANÍČEK. *Odpovědnost za obsah přenosu v elektronických komunikacích*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 122 - 123. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-964-7.

POLČÁK, Radim. Internet a proměny práva. Praha: Auditorium, 2012. Téma (Auditorium). ISBN 978-80-87284-22-3.

SMEJKAL, Vladimír. Právo informačních a telekomunikačních systémů. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. Právo a hospodářství (C.H. Beck). ISBN 8071797650.

ŠTĚDRONĚ, Bohumír. Ochrana a licencování počítačového programu. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-555-7.

TELEC, I., TŮMA, P., Autorský zákon: Komentář, 1. Vydání, Praha: C. H. Beck 2007, ISBN 9788071796084

Články

AUJEZDSKÝ, J.: Licenční smlouva k software, Daně a právo v praxi č.3/2004

ČERMÁK, J., Ochrana autorského práva v prostředí peer to peer sítí typu BitTorrent s přihlédnutím k rozsudku ve věci The Pirate Bay, in Právní rozhledy, 2010, roč. 18, č. 8, s. 272–280.

JANSA, L., OTEVŘEL P.: Právní aspekty tvorby software, Právní rozhledy č.13/2006 str. 465-470

OTEVŘEL P.: Právní aspekty prodeje použitého software, IT Systems č. 10/2007, str. 40-43

Právní předpisy České republiky

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Zrušen k 1. 1. 2014.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Zrušen k 1. 1. 2014.

Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů,

Zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů (zákon o audiovizi)

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Zrušen k 1. 7. 2017.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, (zákon o trestní odpovědnosti právnických osob), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání)

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod

Zahraníční, mezinárodní a evropské právní přepisy

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z 9. 9. 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, ve znění změny ze dne 28. 9. 1979

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights. Dostupné z https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm3_e.htm#1

Doporučení Evropské komise 2005/737/ES ze dne 18. května 2005. Dostupné z eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32005H0737

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000. Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32000L0031>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES. Dostupné z http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/fight_against_counterfeiting/126057a_cs.htm

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001. Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001L0029:CS:HTML>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES. Dostupné z http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/fight_against_counterfeiting/126057a_cs.htm

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009. Dostupné z http://www.mkcr.cz/assets/autorske-pravo/evropska-unie-a-autorske-pravo/02_S_2009_24_ES_pocitacove-programy_CS.pdf

Judikatura

Soudní dvůr Evropské unie. TISKOVÁ ZPRÁVA č. 30/15 - Rozsudek ve věcech C-479/13 Komise proti Francii a Komise proti Lucembursku

Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. července 2006 ve věci ve věci C-153/05, Komise proti Portugalsku

Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. prosince 2006 ve věci C-306/05, Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA

Rozsudek soudního dvora ze dne 16. července 2009 ve věci C-5/08, Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening

Rozsudek soudního dvora ze dne 21. října 2010 ve věci C-467/08, Padawan SL proti Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE)

Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. dubna 2011 ve věci C-70/10, Scarlet Extended SA proti Scarlet Extended

Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09, L'Oréal proti eBay International AG

Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. července 2012 ve věci C-128/11, UsedSoft GmbH prot Oracle International Corp.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 2013 ve věci C-607/11 , ITV Broadcasting Ltd (a další) proti TV Catch Up Ltd

Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. ledna 2014 ve věci Věc C-355/12, Nintendo Co. Ltd a další v. PC Box Srl, 9Net Srl

Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 2014 ve věci C-466/12, Nils Svensson (a další) proti Retriever Sverige AB

Rozsudek soudního dvora ze dne 10. dubna 2014 ve věci C-435/12, ACI Adam BV proti Stichting de ThuisKopie

Rozhodnutí Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2014 ve věci C-607/11 , BestWater International GmbH proti Michael Mebes a Stefan Potsch

Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. března 2015 ve věci C-279/13, C More Entertainment AB proti Linusi Sandbergovi

Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. září 2016 ve věci C-160/15, GS Media BV proti Playboy Enterprises International Inc. (a další)

Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. října 2016 ve věci C-166/15, v trestním řízení proti Aleksandrsi Ranksovi a Jurijsi Vasiļevičsi

Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. listopadu 2016 ve věci C-174/15, Vereniging Openbare Bibliotheken proti Stichting Leenrecht

Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. dubna 2017 ve věci C-527/15, Stichting Brein proti Jack Frederik Wullemsov

Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. června 2017 ve věci C- 610/15, Stichting Brein proti Ziggo BV a XS4ALL Internet BV

Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, spisová značka 33 T 54/2016

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 9. 2008, sp. zn.: 5 Tdo 1056/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 2. 2013 sp. zn. 8 Tdo 137/2013.

Ostatní zdroje

Autorské právo | IFPI. IFPI | Národní federace hudebního průmyslu [online]. Dostupné z: <http://www.ifpi.cz/autorske-pravo/>

Creative Commons Česká republika. Creative Commons Česká republika – Oficiální stránky veřejných licencí Creative Commons pro Českou republiku [online]. Copyright © 2017 Dostupné z: <https://www.creativecommons.cz/uvod/>

Dial-up modem sounds analyzed and explained - The Verge. The Verge [online]. Copyright © 2017. Dostupné z: <https://www.theverge.com/2012/6/1/3057679/dial-up-modem-sound-explained>

Definition - What does Crack mean? [online]. [cit. 30. května 2017] Copyright ©| JANSSEN, Cory | Dostupné z: <https://www.techopedia.com/definition/10256/crack>

Katedra automatizační techniky a řízení – Fakulta strojní, VŠB-TUO [online]. Dostupné z: http://www.352.vsb.cz/uc_texty/Internet_site/ias-protokoly.htm

K právnímu jednání dle občanského zákoníku- <https://www.pravniprostor.cz> [online]. Copyright ©| doc. JUDr. Michaela Zuklínová, CSc. Dostupné z <http://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/k-pravnimu-jednani-dle-obcanskeho-zakoniku>

Právní aspekty odkazů (hyperlinks) - část I: Úvod [online]. [cit. 30. května 2017]
Copyright © | JUDr. Jiří Čermák | Dostupné
z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=71655>

Počtem uživatelů internetu jsme přeskočili Evropu | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ
[online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/poctem-uzivatelu-internetu-jsme-preskocili-evropu>

Případ kinorip: od klukoviny k jedné z největších pirátských kauz (aktualizováno) -
Lupa.cz. [online]. Copyright © 1998. Dostupné z <http://www.lupa.cz/clanky/pripad-kinorip/>

The IPKat: More on the Swedish application of GS Media. The IPKat [online].
Dostupné z: <http://ipkitten.blogspot.cz/2016/12/more-on-swedish-application-of-gs-media.html>

United States Copyright Office More Information on Fair Use | U.S. Copyright Office.
U.S. Copyright Office [online]. Dostupné z: <https://www.copyright.gov/fair-use/more-info.html>.

Zpráva panelu WTO WT/DS160/R (2000), odst. č. 6.108, 6.109, 6.167, 6.172, 6.173,
6.181, 6.183, 6.184, 6.223, 6.229, [online]. Dostupné z: <http://www.wto.org>

Abstrakt

Diplomová práce je pojata jako krátké představení tématu Internetu a užívání autorských děl v tomto specifickém mezinárodně propojeném prostředí. Autor se ve stručnosti pokusil shrnout historii autorského práva a technologií, které vedly k vytvoření Internetu. Vzhledem k tomu, že Internet je dnes každodenní součástí našich životů a vznikají díky němu ve velkém množství právní vztahy, tak by každý jedinec měl minimálně základní pravidla užívání autorských děl na Internetu znát. Autor práci pojal tak, aby ji mohl s trochou trpělivosti přečíst a pochopit i běžný uživatel Internetu, ačkoliv pochopení některých právních konstrukcí může být pro běžného uživatele Internetu náročné a vyžadují určitou dávku trpělivosti a porozumění.

Práce je rozčleněna do devíti kapitol, mezi které nejsou zahrnuty Úvod a Závěr práce. V první kapitole autor stručně shrnuje historii Internetu a autorského práva. Zmiňuje zde i základní právní prameny a to z hlediska práva mezinárodního, evropského i českého. V druhé obsáhlé kapitole pak seznamuje čtenáře s obecným užíváním autorských děl, podrobně se zde věnuje smluvnímu a mimosmluvnímu užití.

V kapitolách tři až osm se autor zabývá jednotlivými vybranými druhy užití díla v prostředí Internetu. Podrobně zde také rozebírá i rozsudky Soudního dvora Evropské unie a předkládá o nich vlastní závěry. Nejvíce prostoru autor věnuje obecnému úvodu do užívání autorských, Linkingu a sdělování autorských děl veřejnosti, což je téma, které je momentálně velmi často řešeno Soudním dvorem Evropské unie. Mimo to je v práci autorem zpracováno užívání prostřednictvím webcastingu, streamingu a sdílení skrze síť peer to peer či BitTorrent. Autor se zabývá i různými způsoby elektronické komunikace jako je e-mail nebo instant messaging.

Devátá kapitola je pak věnována možnostem ochrany autorských děl na Internetu. Autor představuje různé typy ochrany a to jak právní, tak faktické. První část kapitoly se věnuje soukromoprávní a veřejnoprávní ochraně (správní a trestní právo). V druhé části kapitoly autor hodnotí možnosti užívání technologických prostředků ochrany.

V samotném závěru práce se autor zamýšlí nad svou prací a nad současným stavem autorského práva. Dále vyjadřuje svůj názor k rozhodování Soudního dvora Evropské unie. Na posledních řádcích se pak zabývá vývojem trhu s autorskými díly a Internetovým pirátstvím.

Abstract

This thesis is intended to be a brief introduction of the Internet and specific aspects of use of copyrighted works in this specific internationally linked environment. The author tries to briefly summarize the history of copyright and technology that led to the development of the Internet. Since, nowadays, the Internet is a big part of human lives and is a platform where a large number of legal relationships have its origin, each individual should have at least the basic knowledge about use of copyrighted works on the Internet. The author intended his thesis to be understandable and readable even for a regular internet user, although, understanding of the legal constructions laid down herein might be challenging for a regular internet user and require a certain amount of patience and understanding.

Apart from the Introduction and the Conclusion, the thesis is divided into nine chapters. In the first chapter author briefly summarizes the history of the Internet and copyright law. He also mentions fundamental legal sources in terms of international, European and Czech law. In the second comprehensive chapter, author acquaints readers with the general use of the copyrighted works, and deals in detail with contractual and non-contractual use of the copyrighted works.

In chapter three to eight, the author discusses the various types of use of selected copyrighted works in the Internet environment. He also analyses various judgments of the Court of Justice of the European Union and presents his own opinion regarding to them based on the legal analysis presented herein. The author provides the reader with depth introduction to the use of copyrighted works, Linking and communication to the public, a topic that is currently very often dealt with by the Court of Justice of the European Union. In addition to aforementioned, author analyses webcasting, streaming, and sharing through peer to peer networks. He also deals with the various methods of electronic communication via the Internet, such as e-mail or instant messaging.

The ninth chapter is devoted to introducing plausible possibilities of protection of copyrighted works on the Internet. Author presents various types of protection, both legal and factual. In the first part of the chapter author deals with private and public law protection (administrative and criminal law) and in the second part of the chapter he evaluates the possibilities of use of the digital rights management.

At the very end of the thesis, the author reflects on his work and the current state of copyright law on the Internet. Author furtherly expresses his opinions on particular decisions of the Court of Justice of the European Union. On the last lines the author focuses on the current development of the market with copyrighted works and Internet piracy.

Klíčová slova

Internet

Autorské právo

Užití díla

Keywords

The Internet

Copyright law

Use of the work

Název

Internet a autorské právo - způsoby užití a rozsah ochrany díla

Title

The Internet and copyright law - modes of use and the scope of protection of a work